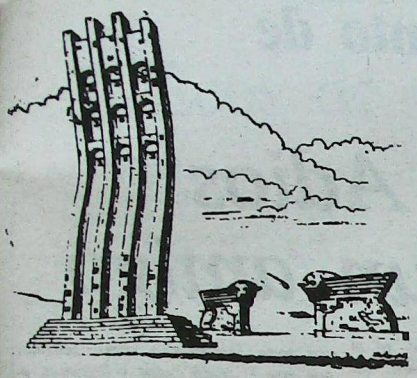

SARDARABAD

BUENOS AIRES
AÑO XV
Nº 551
Miércoles
22 de
Noviembre
de
1989

FIEL EXPRESION DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

Los turcos están enojados... Y nosotros sabemos por qué

Un Editorial de The Armenian Mirror-Spectator

El gobierno turco, intelectuales, periodistas, grandes industriales americanos, grupos de influencia, el embajador de los Estados Unidos en Ankara, y, sorprendentemente, el gobierno de Israel (hace un tiempo), están trabajando febrilmente para derrotar la aprobación de la resolución sobre el Genocidio por el Senado Norteamericano.

¿Por qué?

Turquía tiene sus propias razones:

a) no quiere ser heredera de un crimen masivo. Clyde Haberman, corresponsal de New York Times, escribió el 28 de octubre desde Ankara: "Cuan particularmente ultrajante es para muchos turcos la Resolución, como caracterización de las matanzas que constituyen un genocidio. Ellos se quejan de que es injusto reiterar un comun panorama (que ellos insisten es equivocado) de que los turcos figuraron entre los grandes carniceros del siglo XX". Bien, sólo tenemos que leer esta cita para comprender la criminal mentalidad y la sicología de los turcos.

b) los turcos son muy aprensivos, porque la Resolución pone el período del Genocidio más allá de los años inmediatos a la Primera Guerra Mundial, y lo extiende a 1923 -la proclamación de la república de Turquía bajo Kemal Ataturk. Los turcos sienten que, por consecuencia, las masacres y deportaciones de armenios continuaron bajo la administración de Ataturk. Si, ellos lo hicieron: desde 1919 a 1923, las fuerzas regulares e irregulares kemalistas, se embarcaron en la total aniquilación del pueblo armenio, incluyendo aún a aquellos que vivían en la recientemente creada República de Armenia. El propósito de Ataturk era la destrucción de la República Armenia. Durante ese período, cientos de miles de armenios fueron masacrados u obligados a abandonarlo todo y salir. Entonces, los actuales gobernantes de Ankara se enojan ante la Resolución, pues ello fatalmente deslucirá la imagen del Padre de los turcos.

c) de acuerdo con manifestaciones del Ministerio de Asuntos Exteriores, la aprobación de la Resolución dará a los armenios los medios para presentar la cuestión del Genocidio ante las Naciones Unidas -una posibilidad que pone muy nervioso al gobierno turco-.

d) los turcos también temen que esta Resolución pueda ser utilizada por la Unión Soviética, dándole oportunidad de exigir, a favor de los armenios, concesiones territoriales en la Turquía Oriental.

e) Desde hace pocos años, Turquía viene haciendo esfuerzos por mejorar su imagen en Europa; ha apoyado leyes contra la tortura, la violencia, contra la violencia política y a favor de los derechos humanos de los prisioneros, y ha facilitado reglas y concedió libre mercado económico, con el sólo propósito de ganar a los miembros de la Comunidad Económica Europea y su Mercado Común. A despecho de las medidas radicales tomadas por el Primer Ministro Ozal, la economía turca se encuentra en un mal momento, con una espiral inflacionaria, desocupación y una extendida pobreza. Turquía necesita, desesperadamente, de los mercados europeos para colocar sus baratos productos agrícolas. Todavía su ingreso a la Comunidad es posible -después de 1992- sólo con la condición de que Turquía mejore su conducta en lo que hace a Derechos Humanos, especialmente cesando su persecución a más de ocho millones de kurdos, particularmente de aquellos que viven en las provincias orientales. De aquí que la aprobación de una Resolución sobre el Genocidio Armenio puede constituír un golpe mortal para sus expectativas, puesto que Turquía vendría a ser considerada como la perpetradora de la primera matanza masiva de este siglo. Una perpetradora que, por otra parte, niega su crimen. Y el Parlamento Europeo es intransigente en este punto: Turquía debe, entre otras cosas, iniciar un diálogo con los armenios so-

(Cont. en Pág. 4)

Israel se comprometió a cesar su actividad contra la Resolución por el Genocidio

Washington. El vocero del Ministerio de Relaciones Exteriores israelí anunció que el embajador de ese país en Washington fue instruído para cesar en su actividad contra la Resolución de la Comisión del Senado que aprueba la conmemoración del Genocidio Armenio.

El anuncio fue hecho el 24 de octubre por el periódico Jerusalém Post. De acuerdo con la información funcionarios israelíes, en respuesta a un requerimiento hecho por Turquía, habían instruído al embajador sólo para que hiciera una encuesta acerca de la propuesta de Resolución del Senado.

La nota periodística agrega que los funcionarios del Ministerio de Relaciones Exteriores quedaron confundidos al enterarse de que el embajador se había comprometido en una activa campaña contra dicha Resolución, en consulta con varias organizaciones judeo-americanos.

El vocero del ministerio manifestó que el ministro instruyó al embajador en el sentido de cesar estas actividades. "Las delegaciones israelíes no desean intervenir en cuestiones relativas a esta materia", recalcó el vocero.

Ross Vartian, Director Ejecutivo de la Armenian Assembly, dijo que la comunidad armenio-americana "se ha enterado con pena de la insidiosa y enérgica campaña de que es blanco el gobierno israelí y los líderes judeo-americanos, explotando las relaciones entre Israel, Turquía y los Estados Unidos".

"La Armenian Assembly confía en que tan pronto como los hechos relativos a la campaña iniciada por Turquía sean conocidos, Israel y la comunidad judeo-americana cesarán en su actividad contra la Resolución de Genocidio", agregó el señor Vartian.

Asimismo manifestó que está claro que el gobierno turco procura levantar barreras entre judíos y armenios, para que el hecho del Genocidio Armenio no sea reconocido. "A diferencia de los sucesores de los nazis, el gobierno sucesor del Imperio Otomano es incapaz de limpiar la cara de su nación en sus horas oscuras".

Finalmente dijo que la comunidad armenio-americana está resuelta a impedir que la República de Turquía y sus agentes **nieguen lo innegable.**

Turquía impone sanciones a EE.UU., en protesta por la Resolución del Genocidio

Ankara. El miércoles 25 de octubre, fuentes oficiales turcas anunciaron la imposición de sanciones temporarias contra los Estados Unidos, en protesta por la Resolución de la Comisión del Senado honrando a los armenios asesinados por los turcos hace 75 años.

El vocero del Ministerio de Relaciones Exteriores se negó a describir la naturaleza de las sanciones, pero dijo que el gobierno de los Estados Unidos fue informado acerca de ello cuando sus representantes vinieron a Turquía una semana atrás.

Un periódico turco adelantó que las sanciones involucran restricciones para las actividades militares norteamericanas en Turquía.

El **Istambul Daily Gunes,** informó que Turquía adoptó cinco sanciones contra la presencia militar de los Estados Unidos en su país. Los Estados Unidos mantienen una docena de instalaciones militares en Turquía, incluyendo puestos de escucha muy sensible que controlan los movimientos de tropas de la URSS y sus ensayos nucleares.

El gobierno también ordenó un alto en las maniobras de combate que, según los planes F16, se realizarían en la meseta de Anatolian Konya.

Turquía pidió a USA que reduzca de 36 a 24 el número de aviones militares con asiento en la base de Incirlik.

(Cont. en Pág. 4)

Con motivo del fallecimiento de Simón Kirbiyikian

Adios a un soldado

Con el fallecimiento de Simón Kirbiyikian, la colectividad armenia de la República Argentina pierde uno de sus incondicionales soldados.

Simón Kirbiyikian perteneció a la primera generación nacida fuera de las tierras de sus ancestros y que, a pesar de no conocerla, hizo de ella su ideal de lucha. A su generación le tocó vivir épocas muy difíciles. Donde el hablar bien de la Madre Patria, de su progreso, de sus realizaciones, implicaba ser adicto al régimen comunista allí reinante, con la consecuencia de las delaciones, persecusiones, detenciones, cárceles, torturas, etc.. Y él fue uno de los soldados de esa lucha. Y la peleó hasta el fin de sus días. Y a pesar de no compartir la política allí reinante, Kirbiyikian siempre estuvo con la Madre Patria, con la primacía de Etchmiadzín como sede de nuestra Madre Iglesia, y con todas aquellas organizaciones patrióticas que defendieron hasta lo indefendible, para mantener unida la diáspora con Armenia.

Ultimamente, cuando nos veíamos y conversábamos acerca de estos temas, se expresaba con orgullo del papel que había desempeñado en las últimas décadas organizaciones como Parecordzagán, Tekeyan y otras, que teniendo ideas contrapuestas al régimen gobernante en Armenia, supieron encontrar la forma de convivir y servir a Armenia sin alterar sus principios.

Así es. Hoy Armenia está en una etapa de transformaciones que nosotros aún tratamos de interpretar. La libertad brindada al pueblo de repente, hace que las reacciones sean también inesperadas. Lo que hasta ayer estaba vedado, hoy es bien visto. Y nosotros estamos conformes de que esté bien visto. Que se acepte todo aquello que fue historia: tricolor, himnos, marchas, estandartes, fechas... no hacen más que enriquecer nuestra historia, dejar atrás heridas cicatrizadas, y mirar hacia adelante buscando un futuro mejor. Y me decía, "valió la pena nuestro esfuerzo, nuestra lucha?. Y coincidíamos en que las organizaciones y las personas no son más que medios para los fines y los altos intereses de la armenidad. Y nos declarábamos muy satisfechos de haber formado parte de esa resistencia, que hizo que la gran mayoría de la diáspora estuviera unida y con fe en la Madre Patria.

Su vida comunitaria fue muy fructífera. No tenía puesto en ningún lado. Pero trabajaba para todos. Cada vez que llegaba algún viajero o grupos de la Madre Patria, no sabíamos cómo se enteraba pero él estaba en el Aeropuerto recibiéndolo, y todos los días en el hotel donde se hospedaba, tratando de ser útil con sus servicios.

A él le deben reconocimiento infinito la Unión General Armenia de Beneficencia, el Instituto Isaac Bakchellian, la Unión Residentes Armenios de Hadjín, la Unión Cultural Armenia, la Unión Cultural Sharyum, la Asociación Cultural Tekeyan, las entidades homónimas de la ciudad de Montevideo, las audiciones Radio Armenia y La Voz de Tekeyan, también de Montevideo.

Merece párrafo aparte su excelente conjunto "Música Armenia 100 x 100", que durante más de una década puso un toque de color en la vida cultural de nuestra comunidad.

El deceso de Simón Kirbiyikian se produce en la ciudad de Montevideo el 17 de noviembre, y su desaparición dejará -sin lugar a dudas- un espacio difícil de llenar, particularmente en estos momentos en que las necesidades de servicio a la comunidad se agrandan a pasos grandes.

Su paso por esta vida nos deja un profundo mensaje de servicio al prójimo, a la comunidad en cuyo seno nació, y una riqueza de amigos a quienes se brindó con amor y dedicación.

Lamentablemente, las circunstancias de haber fallecido fuera del país hicieron que no pudiéramos brindarle nuestro homenaje póstumo acorde con su jerarquía moral. Vayan estas líneas como testimonio de la gratitud de todos aquellos que fueron sus compañeros de lucha en las distintas instituciones armenias a las que él estuvo vinculado incondicionalmente.

MIHRAN SARAFIAN

Adios a un amigo

Pasará mucho tiempo y no sé si nos acostumbraremos a no verlo venir caminando con su andar cansino y cadencioso y la sonrisa en sus labios, al encuentro de cualquiera de nosotros, su amigos -que los tuvo muchos-, para quienes siempre tenía una palabra afectuosa o el consejo del que sabe. Porque la vida le había enseñado lo que no se aprende en ningún colegio, en ningún libro por más famoso que fuese su autor. Siempre, limpiamente, brindó su mano allí donde hiciese falta.

Directa o indirectamente, apuntalaba desde hacía muchos años la Escuela Bakchellian, y había logrado estos últimos meses reunir un grupo de magníficos jovenes que de alguna manera serán útiles a la colectividad. Era un hombre que tenía pasión por la cultura armenia en toda sus manifestaciones. Fundó ese hermoso conjunto de "Música Armenia 100 x 100", y con todos sus integrantes paseó y difundió la hermosa música armenia por toda Sudamérica. Pero sabemos que esto le costó sudor y lágrimas, una batalla que no tenía fin, y cuántas veces recibió el pago de una crítica amarga de aquellos que no saben callar no valorar un trabajo en bien de la comunidad.

Ya estaba acariciando ese sueño de su tantas veces postergado viaje a la Madre Patria, pero el destino le jugó esta mala pasada diciéndole: NO.

Su contacto nunca dejó de ser fluido y cordial con su querida tierra Armenia, ya que en los últimos 20 años todo conjunto que llegaba de allá indefectiblemente recibía su atención sincera y desinteresada.

Querido Simón: de aquí en más faltará tu presencia física, pero tu espíritu nunca dejará de estar a nuestro lado cada vez que haya un recital o acto cultural, ya que estarás sentado en la platea de los elegidos, acompañándonos.

MARTIN KESKISKIAN

"San Vartan" inauguró su Campo Scout

Un largo sueño, de más de 30 años, se hizo realidad para la Agrupación "San Vartan" del Colegio Mekhitarista, cuando el pasado 19 de noviembre, en horas de la tarde, se inauguró oficialmente el flamante **Campo Scout Avarair.**

El mismo se encuentra ubicado en la localidad de Del Viso, a tres cuadras de la Ruta Panamericana, Ramal Pilar.

En él la Agrupación "San Vartan" realizará actividades que complementarán a las que tradicionalmente se cumplen en el Colegio Mekhitarista, tales como campamentos de fin de semana, seminarios, raids, construcciones, granja, cursos de adiestramiento, actividades de campismo, acantonamientos, etc.

Además, será un excelente lugar para que cualquier institución armenia dedicada a la educación y formación de jóvenes pueda realizar allí actividades especiales: reuniones de programación y evaluación en un ambiente distendido, retiros espirituales, encuentros de camaradería, actividades de esparcimiento, etc..

¿Por qué Avarair? Acaso ese nombre es el símbolo más expresivo de la fe y en ansia de libertad del pueblo armenio. En el año 451, Vartan Mámigonian - que luego sería canonizado - luchó en el campo de Avarair para defender la fe cristiana de su pueblo, en una batalla donde la diferencia de fuerzas con su enemigo no amedrentó el espíritu cristiano y soberano de sus soldados. "Por nuestra fe y por nuestra Patria", gritó a sus hombres antes de lanzarse a la lucha donde finalmente perecería.

Por eso San Vartan está en Avarair.

Por eso seguimos creyendo que formar una juventud armenia sana y comprometida es un deber maravilloso.

Por eso seguimos creciendo.

Que este campo scout sea un lugar de comunión y de encuentro para todos los jóvenes armenios. Y aprovechamos para invitar a todos los antiguos scouts de nuestra agrupación, así como al público en general a conocer nuestro Campo Avarair.

SCOUTS ARMENIOS "SAN VARTAN"

Ecos de Chipre

Con motivo de la inauguración de las nuevas instalaciones del Instituto Educacional Melkonian y de la sede de la Unión General Armenia de Beneficencia, con su complejo polideportivo, en Nicosia (Chipre), tuvo lugar, también por primera vez, una reunión de presidentes de 22 filiales de la UGAB de todo el mundo: 4 filiales sudamericanas, 2 australianas, francesa, inglesa, griega, siria, libanesa, chipriota, egipcia, canadiense y de las distintas filiales de los Estados Unidos.

Reunión de trabajo los días 18 al 20 de octubre.

La señora Presidenta, Louise Manoogian Simone, en un armenio claro y vibrante, inaugura las sesiones delineando los objetivos principales.

Deliberaciones sobre temas candentes de la armenidad en la Diáspora y en la Madre Patria.

El Medio Oriente, Europa y las Américas tienen ocasión de exponer sus puntos de vista.

La Iglesia Armenia está representada dignamente por el joven y dinámico Obispo Monseñor Karekin Nersesian, jefe de la Diócesis de Ararat, en Yerevan.

El Sr. Garlen Dallakian, Presidente del Comité de Relaciones Culturales de Armenia con la Diáspora, expone con toda crudeza la situación actual en la Madre Patria, a raíz del bloqueo impuesto por los azeríes y de las consecuencias del terrible terremoto del 7 de diciembre, resaltando el estoicismo del pueblo armenio en tan difíciles circunstancias.

Visita de cortesía al Presidente de Chipre Señor Yorgos Vassiliou.

La noche de la inauguración de las instalaciones del Instituto Educacional Melkonian (Sábado 21 de Octubre), le toca al Señor Aram Kalaydjian, único diputado armenio en el Parlamento chipriota, hacer uso de la palabra en primer término, destacando la importancia del Instituto Melkonian en la vida cultural y educacional de los armenios.

Sigue un vibrante alegato del Vicepresidente de Chipre, Señor Vassos Lissaridis, a favor de los armenios que, entre otros conceptos, recuerda el martirologio de su propia familia masacrada por los turcos.

El Obispo Karekín Nersesian, en representación de Su Santidad Vazkén I°, Catolicós de Todos los Armenios, trae las bendiciones de Santa Etchmiadzín.

El Señor Haigashen Ouzounian, miembro del Consejo Central de la UGAB y responsable de la remodelación del Instituto Melkonian, hace un detallado historial del mismo.

El 22 de octubre, el Señor Hrach Manoukian, merecedor del título de Miembro Honorario, agradece en nombre del Consejo Directivo local, la presencia de las autoridades e invitados con motivo de la inauguración de la sede social y del complejo polideportivo.

La señora Louise Manoogian Simone explica el significado del evento y el Señor Cristópulos Veniamin, Ministro del Interior de Chipre, hablando en griego y en inglés, felicita al pueblo armenio y manifiesta que se siente muy complacido por la presencia de la colectividad armenia en la isla, por su conducta ejemplar y su aporte cultural.

En la oportunidad el Consejo Central de UGAB dona una ambulancia totalmente equipada, a la ciudad de Nicosia.

Tres damas se destacan netamente durante estos actos: la Señora Presidenta Louise M. Simone, por su conducción, prudencia y modestia. La señora Pergruhí Sevadjian, doctora en educación y sicología. La señora Arshaluis Tcheknavorian, dinámica seguidora de la Causa Armenia, miembro de la UNIDO.

HOV

Estonia no quiere seguir

Moscú 13. El Parlamento de Estonia anuló la decisión de 1940, según la cual la república báltica se unió a la Unión Soviética. Sin embargo, no declararon formalmente la separación.

El Soviet Supremo de Estonia, mediante una declaración, acusa a la Unión Soviética de cometer "agresión, ocupación militar y anexión de la República de Estonia", y declara "ilegal" la votación en favor de la incorporación, realizada en 1940.

Este es el desafío más audaz planteado hasta el momento en la URSS. Asimismo, el Soviet Supremo estonio afirmó su derecho a votar en su territorio las leyes nacionales, siendo los estonios quienes encabezaron un movimiento en favor de una mayor independencia económica de las repúblicas bálticas.

Donaciones a "Sardarabad" en memoria del Sr. Aram Donikian

Sra. Angela Vda. de Donikian e Hijos	A 100.000.-
Nerses Balian y Flia.	A 30.000.-
Hovsep Yousseflan y Sra.	A 30.000.-
Dicranuhí Horigian e Hijos	A 10.000.-

U. G. A. B.

ARMENIA 1322 - BS. AS.

773-2820 y 771-6500

Comisión de Damas
Cena Anual de U.G.A.B.
24 de Noviembre de 1989
Consultas y Reservas
Armenia 1322 - TEL.: 773-2820

Extraordinario
PIC-NIC FAMILIAR
Domingo 3 de Diciembre
ASADO CAMPESTRE
Juegos - Competencias - Pileta
Fútbol
Reservas: 773-2820

TEMPORADA EN ALDEBARAN
DICIEMBRE - MARZO
RESERVE SUS ABONOS: 773-2820

Cena de los Viernes
Promoción 1990

Los padres y madres de alumnos de esta promoción del Instituto Marie Manoogian, han tomado a su cargo las tradicionales *"Cenas de los Viernes"*, con la coordinación del conocido gourmet
Nubar Barssamian.
Se invita a todos cuantos quieran disfrutar de los más deliciosos platos armenios.

Con motivo de la Cena Anual de U.G.A.B., el viernes 24 no se realizará la Cena de los Viernes.

Asesoría técnica en riesgos industriales y contratación de seguros generales
ATENCION ESPECIAL A LA COLECTIVIDAD ARMENIA
Bme. Mitre 777 7° B. Capital
TE. 49-1942/1886

SINTONICE
AUDICION CULTURAL TEKEYAN
La cultura y el quehacer de la armenidad
Domingos de 10,5 a 11 horas.
CX. 10 Radio Continente (Uruguay)
(735 khz. al lado de Radio Mitre)

(Viene de Pág. 1)

Los turcos están enojados...

bre el Genocidio.

Estas son, entonces, las razones que hacen que Turquía se haya embarcado en una implacable campaña de sabotaje a la aprobación de la Resolución. Ha demandado, y obtenido, la activa cooperación del embajador de los Estados Unidos en Turquía, Morton Abramowitz, de empresarios americanos, de varias entidades turcas en Norteamérica, de senadores y representantes, de firmas y expertos en relaciones públicas y, también, de Israel. Nosotros comprendemos la impaciencia del embajador así como de los representantes de grandes empresas por estar junto a los asesinos. Pero jamás podremos comprender y jamás olvidar que, en un momento crucial de nuestra historia, el gobierno de Israel esté junto al criminal, negando implícitamente la tragedia del Genocidio. A despecho de la tardía declaración del vocero del Ministerio de Relaciones Exteriores, nosotros estamos convencidos de que el gobierno de Israel ha instruído a su embajador en Washington y a los grupos influyentes de los judíos americanos para matar esta Resolución, con el propósito de obtener apoyo de parte de Turquía, esperando también beneficios económicos y diplomáticos.

¿No hubo un pacto igual en 1930 por el poder europeo y fue la principal razón del desamparo de los judíos y su eventual holocausto por los nazis?. La lectura de algunas de las cartas enviadas a los senadores por académicos turcos, nos traen a la memoria el recuerdo de Julius Streicher, el notorio señuelo de los nazis, quien usara el mismo lenguaje en su periódico **Der Stuermer**, para vilipendiar a los judíos y así crear el campo para el holocausto.

El tema de la Resolución Armenia ha generado virulentos anti-americanismos en Turquía. La "leal alianza" ha mostrado su verdadero carácter. Los periódicos están llenos de artículos plenos de odio; miembros del Parlamento, del Gobierno, columnistas, académicos, protestan contra América y el Senado; los americanos son acusados de haber masacrado a los indios americanos, y un diputado, Mahmoud Eozturk, ha introducido una resolución por la cual se pide al Parlamento de Turquía proclamar el "10 de julio como día conmemorativo del genocidio de los pieles rojas por los americanos, y la condenación de este acto". Por otra parte, la "leal NATO alianza" ha tomado severas medidas, reduciendo la actividad de los soldados americanos y del personal de USA en las bases militares de Turquía, y de manera persistente llama por la derogación o revisión del Tratado de Mutua Defensa y Cooperación entre los dos países.

En este tiempo crucial, nosotros invitamos a los armenio-americanos ha hacer conocer al Senado su preocupación por este ultraje. Por favor, escriban o llamen a su Senador, tan pronto como sea posible, pidiendo su voto a favor de la Resolución. El presidente Bush prometió el año pasado que él firmaría la Resolución. Debe cumplir su promesa. Ustedes tienen en este diario (The Armenian Mirror Spectator) las direcciones y teléfonos de los senadores.

Por favor, actúen ya.

Hambre por el bloqueo

La fotografía, suministrada por Associated Press, muestra a residentes de Stepanakert, reclamando por un poco de pan.

(Viene de Pág. 1)

Turquía impone sanciones

El mismo diario dice, también, que el gobierno restringió asimismo el número de naves de los Estados Unidos autorizadas a anclar en los puertos turcos, reduciendo también su tiempo de estadía. Igualmente se restringieron los movimientos del personal militar dentro de Turquía.

Un vocero de la embajada de USA manifestó que de ambos lados existe un acuerdo de no revelar la naturaleza de las sanciones.

Turquía adoptó esta postura con el propósito de presionar a la administración de los EE.UU. para que duplique los esfuerzos que bloqueen la sanción de la Resolución aprobada por la Comisión del Senado, dijo un oficial turco que pidió permanecer en el anonimato.

Reconocimiento a **Sardarabad**

Hemos recibido en nuestra Redacción la visita del Sr. Yirair Kalcoyan, quien se apersonó a nuestras oficinas para testimoniar su reconocimiento por la dedicación y servicio que **Sardarabad** presta a la colectividad. En la oportunidad, y con ese motivo, hizo donación a nuestro periódico de la suma de A 10.000.-.

Asimismo el Sr. Siragan Pedinian y su señora, de Santiago de Chile, alentando la obra de nuestro periódico, donaron a **Sardarabad** la suma de A 80.000.-

Por otra parte, durante su visita a Buenos Aires, el Sr. Hagop Balassanian, de San Pablo, donó a **Sardarabad** U$S 100.

Agradecemos estos gestos de adhesión a nuestra tarea informativa y formativa.

Sidarian es Vice-Premier del Gobierno Soviético

Sdepán Sidarian, conocido economista armenio, acaba de ser elegido vicepremier del Consejo de Ministros de la URSS. Su candidatura logró absoluta mayoría en la sesión del Parlamento. Asimismo, Sidarian es cabeza de la Comisión Económica de Asuntos Extranjeros.

Es el cuarto armenio que llega al puesto de Vice-Premier en los últimos 70 años. Los otros fueron A. Mikoyan, I. Tevossian y L. Gostantov.

Sidarian es un prominente académico y muy conocido experto en finanzas. Ha trabajado por años en la Academia Armenia de Ciencias de Erevan, habiendo sido designado presidente de la Comisión Nacional de Planeamiento de la URSS en Moscú.

Es autor de numerosos tratados y artículos sobre economía, y es un firme creyente en la perestroika, la nueva política económica iniciada por Mikail Gorbachov. .

Daniel Youssefian e Hijos S.A.

Distribuidor y Mayorista Textil Blanco y Tejidos en general

Sarmiento 2357 Buenos Aires
TE. 48-9442/5298

SARDARABAD 5 Miércoles 22 de Noviembre de 1989

LIGANDO

LIGA DE JOVENES

"Quien quiera oír que oiga"

El 29 de noviembre de este año, se conmemora el 69º Aniversario de la transformación de Armenia en República Socialista Soviética. Para algún sector de nuestra comunidad se trata de la fecha más importante en la historia del pueblo armenio. Para otros el "nefasto" día en el cual Armenia perdió su condición de país "libre e independiente".

Hoy, cuando en nuestra patria la revisión de los acontecimientos pasados es efectuada por su propip protagonista -es decir el pueblo de la R. S. S. de Armenia- toda opinión desde la Diáspora (a 16.000 km. de distancia), si bien no es inútil, es relativa. Por lo cual esta nota no pretende ser un análisis, sino la puntualización de ciertos aspectos para destacar.

1) De no existir el 29 de noviembre, el panturanismo extremista turco hubiera terminado por arrasar el territorio armenio, borrando física y culturalmente la existencia de nuestro pueblo.

2) Producto de esa revolución, Armenia adquiere status de República Socialista Soviética, adoptando como enseña oficial la bandera roja-azul-roja.

3) En la Armenia actual, la utilización de la bandera tricolor (roja-azul-anaranjado) es una realidad palpable. Con respecto a la misma, señalemos que no es patrimonio de ningún sector, sino de todo el pueblo armenio.

No es "una pieza de museo" (como irónicamente sostienen algunos sectores de la Diáspora). Tampoco el símbolo de un partido político determinado (como lo creen otros sectores de la comunidad).

Hablando claro, digamos que en nuestra Madre Patria, el uso de esta bandera no genera motivo alguno de confrontación con la enseña oficial roja-azul-roja). Por el contrario, formando ambas parte de un mismo pueblo, son utilizadas en forma concertada y complementaria. A la primera (roja-azul-anaranjada) como símbolo nacional, y a la segunda (roja-azul-rotorio armenio, borrando física y cultu- ja) como expresión del Estado Soberano.

La Diáspora debe tener en claro que "la única verdad es la realidad", y la realidad de Armenia (sea agradable o desagradable) no pasa por Buenos Aires, Francia o Australia. Pasa por Armenia. El día que aprendamos esto sabremos valorar el significado de un 28 de Mayo y de un 29 de Noviembre. Así como lo valora nuestro pueblo, quien pacientemente espera la hora de la reunificación de Gharabagh con Armenia.

MARDIROS SARAFIAN (22)

Cuántas veces hemos escuchado decir que la Liga de Jóvenes pertenece o simpatiza con determinado partido político, y cuántas veces hemos aclarado este concepto tan erróneo.

Sin duda alguna es obligación nuestra aclarar tantas veces como sea necesario este concepto.

La Liga de Jóvenes, como rama juvenil de la Unión General Armenia de Beneficencia, no tiene filiación partidaria, ni siquiera simpatiza con alguno de ellos. Escucha, observa y por sobre todo respeta las opiniones de todos ellos, pero como no pertenece a ninguno, no entra en discusiones políticas ya que no es objeto de su actividad.

El que hoy estemos presentes con ustedes mediante la página del Semanario **Sardarabad**, *es una gentileza de dicho Semanario al cual le estamos totalmente agradecidos. ¡Pero no es motivo alguno para que pensemos que Liga de Jóvenes tiene ideas liberales o que pertenezca a la ODLA!.*

Nuestra forma de pensar está basada en poder hacer armenidad.

Sentirse armenio no es solamente a través de actividades políticas, sino también en todos los actos por pequeños o grandes que fuesen.

Consideramos que la "Causa Armenia" es el común denominador de nuestra juventud, siendo el objetivo al cual conducen los diferentes caminos de las distintas instituciones que componen la colectividad.

Los integrantes de la Liga de Jóvenes gozamos de total libertad de pensar, en lo que a actividades políticas se refiere; estamos con nuestra Madre Patria, la Diáspora y la Santa Sede de Etchmiadzín.

EL JOVEN Y EL IDEAL

El ideal es la representación viva de las realidades, cuyo gérmen contiene nuestro ser y no un mundo fantástico situado allá lejos en las nubes inaccesibles, y tan diferente de la realidad que haya que perder las esperanzas de alcanzarlo alguna vez.

Nadie se alimenta de ideales, pero el ideal le da gusto a la vida. Quizás la mayor desgracia de muchos jóvenes sea vivir sin ideal, lo que equivale a vivir sin brújula.

No hay peor cosa que la desorientación, que el despiste, que la desubicación. El ideal no sólo ha de ser un fin, un deseo o un empuje, sino que también debe ser un poder que nos proporcione la alegría que nos hace falta.

Uno no envejece por haber vivido un cierto número de años, envejece cuando se pierde el ideal. Los años arrugan la piel y renunciar al ideal es arrugar el alma.

Seguirás siendo joven mientras seas receptor. Receptor de todo lo que es bueno, bello y grande. Se es más o menos joven, en la medida en que se vive o no se vive un ideal. Debemos valorar al joven no por su juventud, que no es un mérito, sino por lo que es capaz de hacer, con su juventud, en favor de algo o de alguien.

Es más fácil destruir que construir. Demoler un rascacielos puede llevar horas, pero edificarlo supone meses.

"Lánzate al porvenir de un ideal, un patron de vida".

Lo importante no es tanto la edad juvenil, cuanto la posibilidad de realizar en ella un propósito definido.

Joven, verticalizá tu vida como el ciprés busca la altura. El sauce no es la imagen de tu vida, puede serlo si, del joven frustrado y sin entusiasmo por nada.

¿No te parece?

VALERIA CHIRAKIAN (21)

"Vivir sin ideal es vivir a medias"
(GOETHE)

ATENCION

Se encuentra abierta la inscripción a todos aquellos jóvenes aspirantes al grado de... "LA COLUMNA DE SUGERENCIAS"

REQUISITOS: ser joven nativo o por naturaleza.

Tener entre poco y mucho que sugerir.

Expresar su parecer con

OFRECEMOS: Total amparo y cobertura por derechos de autor.

Relación de independencia absoluta.

REMITIR LAS SUGERENCIAS EN SOBRE CERRADO A:
LIGA DE JOVENES
DPTO. DE CULTURA
REFERENCIA PRE 89

Los días sábados y miércoles, a partir de las 19 Hs. en la sede nuestra Institución.
(De no encontrar monos en la c entregar el sobre en el buffet, al flor Hector.)

MUCHAS GRACI

21 DE OCTUBRE

LA COLUMNA DE SUGERENCIAS

Հ.Բ.Ը. Միութեան Ատենապետներու Համաժողովը Կիպրոսի մէջ

Հ.Բ.Ը. Միութեան պատմութեան համար անկիւնադարձային թուականներ պիտի մնան Հոկտեմբեր 18-19, որոնց ընթացքին տեղի ունեցաւ Հ.Բ.Ը. Միութեան Ատենապետներու Համաժողովը Կիպրոսի մայրաքաղաք Նիկոսիոյ մէջ: Համաժողովին կը մասնակցէին 15 երկիրներէ ժամանած 18 Մասնաճիւղերու ներկայացնող Ատենապետներ, Հ.Բ.Ը. Միութեան նորընտիր Նախագահ Տիկին Լուիզ Մանուկեան Սիմոն եւ Կեդրոնական Վարչական Ժողովի անդամներն ու քարտուղարները:

Տիկ. Լ. Մանուկեան Սիմոն իր ճառին մէջ առանց ինքնագովաբանութեան, բայց յստակապէս իրերու առարկայական քննութեամբ ինչպէս նաեւ ապագայի յստակ ու ծրագրուած կերպով աշխատանքներ կազմակերպելու հրամայականին տակ՝ ուշադրութեան յանձնեց Միութեան քաղաքականութիւնը եւ ընտրելիք ռազմավարութիւնը: Մենք չենք շեղած հիմնադիր Պօղոս Նուպար Փաշային սկզբունքներէն, մեր խոէալները կը մնան այսօր ալ մեր գոյութեան պատճառները, բայց «Հիմա ժամանակը չէ հանգչելու մեր դափնիներուն վրայ, այլ ժամն է դարձեալ երազելու ապագայի մասին՝ 21-րդ դարու սերունդին մասին»:

Նոր ըմբռնումներ. Վերամտածել մեր մօտեցումներուն մասին

Այլեւս յստակ պէտք է ըլլայ «ժամանակները փոխուած են» յաճախ կրկնուող արտայայտութիւնը: Ատենապետներու ժողովին արտայայտուած այլազան միտքերու մէջ ընդգծուած կերպով չեշտուեցաւ համակարգիչներու դարաշրջանի մը մէջ ապրող նոր սերունդին այսօրուան ու վաղուան լրջօրէն, այլեւ մանաւանդ գիտականօրէն մօտենալու խնդիրը: Տիկ. Լ. Մ. նուկեան Սիմոն յստակապէս չեշտեց այն գաղափարը, որ յառաջիկայ տասնամեակներու սերունդը մեզմէ կ՚ակնկալէ որ «իր մասնակցութիւնը հաւասարի այլուր իրեն հասանելի մակարդակներուն եւ պատեհութիւններուն»: Հետեւաբար, ժամանակները մեզմէ կ՚ակնկալեն որ լաւ նայինք մեր ուրջը եւ այլեւս դուրս գանք իւրատեսակ լճացումէ մը, որուն մէջ ը թուի թէ գտնուած ենք վերջին րջաններուն: Պրն. Հայկաշէն Ուզունեան եւ այլ պատուիրակներ ժողովի ուշադրութիւնը հրաւիրեցին, ր պէտք է շուտափոյթ կերպով դուրս գալ տեսակ մը ընկրկումէ եւ առաջուան նման ձեռք բերենք մեր ինեսունակութիւնը:

Աշխարհ կը քաղաքականանայ

Պէտք է չօշափելի դարձնել Հ.Բ.Ը. Միութեան քաղաքականութիւնը եւ եարատել այն թիւր տպաւորութիւ, որ Հ.Բ.Ը. Միութիւնը սոսկ արեսիրական ու մարդասիրական ազմակերպութիւն մըն է, որ նըպաստներ կը բաշխէ: «Բարեգործականը պէտք է քաղաքականանայ, աշխարհ արդէն քաղաքականացած է» չեշտեց Մեթր Պերճ Սեդրակեան: Երիտասարդութիւն մը կայ մէջտեղ, որ չի փափաքիր քաղաքական լուսանցքի վրայ մնալ Հարաւային Ամերիկայէն մինչեւ Գանատա ու Եւրոպա: Ֆրանսայի մէջ, օրինակի համար, Բարեգործականի երիտասարդութիւնը նախաձեռնողը եղած է Հայաստանի վրայ՝ գործադրուած հրջափակման դէմ կազմակերպուած ցոյցերու եւ այլազան շարժումներուն, եւ ասիկա իր օգտակար ազդեցութիւնը ունեցած է մեր պայքարին մէջ: Բարեգործականի քաղաքականացումը կուսակցական պայքար չ՚ենթադրեր, այլ հայ ժողովուրդին ներկան ու ապագան յուզող քաղաքական-տնտեսական ու գաղափարական յստակ կողմնորոշում՝ Սփիւռքի եւ մանաւանդ Հայաստանի ապագայի հանդէպ. հո՛ս է որ մեր երիտասարդութիւնն ու գալիք սերունդները մեծ ընելիք ունին:

Պէտք է ըլլալ ինքնաբաւ

Հ.Բ.Ը. Միութեան տնտեսական ընդհանուր գոյավիճակն ու տնտեսական կացութիւնը ցոյց կու տայ որ առ 31 Դեկտեմբեր 1988, Միութիւնը իր դրամական յատկացումներուն կէսէն քիչ աւելին յատկացուցած է կրթութեան, իսկ գրեթէ մէկ չորրորդը՝ մշակութային ծախսերուն: Պրն. Ն. Նազարեան (Հ.Բ.Ը. Մ.ի Փոխ Նախագահ եւ Գանձապահ) ժողովականներուն պարզեց ծրագիր մը, որով կարելի կը դառնայ 1991

մը, որով կարելի կը դառնայ 1991էն Միութեան հարստութիւնը բարձրացնել 200 միլիոն ամերիկեան տոլարի՝ փոխանակ 100 միլիոնի, եթէ ծրագրուած եւ ուսումնասիրուած կերպով աշխատանք տարուի յառաջիկայ հինգ-վեց տարիներուն՝ ինքնաբաւ ըլլալու ուղղութեամբ:

Մելգոնեան Կրթական Հաստատութիւնը

Հ.Բ.Ը. Միութեան մայր հաստատութիւնն է, որուն անհրաժեշտութիւնը պէտք է գիտակցիլ խորապէս եւ անկէ օգտուիլ՝ կարելի եղածին չափ: Համաժողովին խօսակցութեան եւ խորհրդածութեան նիւթ եղաւ Մ.Կ.Հ.ի ապագայ դերը: Անցեալին այս Հաստատութիւնը տուած է մեծ թիւով ուսուցիչներ եւ մտաւորականներ, որոնք ուղղութիւն տուած են իրենց գաղութներուն մէջ եւ մեծապէս նպաստած անոնց կրթա-մշակութային կեանքին զարգացման: Յառաջիկայ տարիներուն Հաստատութիւնը պէտք է դառնայ ապագայ մեր ղեկավարութեան դարբնոցը: Պրն. Արամ Գալայճեան (Կիպրոսի Խորհրդարանին մէջ Պետական Ներկայացուցիչ եւ Հոգաբարձութեան Ատենապետ) ներկայացուց նորակառոյց համալիրը եւ անոր հնարաւորութիւնները, որոնք՝ օժտուած ժամանակակից յարմարութիւններով, կրնան բոլոր պայմանները ստեղծել որպէսզի Հաստատութիւնը դառնայ հայկական կարեւորագոյն կեդրոն մը ո՛չ միայն Միջին Արեւելքի, այլեւ հեռաւոր հայ գաղութներուն համար:

Հայաստանի ներկայ վիճակը

Հ.Բ.Ը. Միութեան յետագայ ծրագրերուն կարեւոր մէկ մասը կ՚առնչուի Հայրենիքի տնտեսական կեանքի վերակառուցման եւ աշխարհին բացուելուն հետ: Հայրենիքի ներկայ իրավիճակին մասին համառօտ կերպով անդրադարձաւ Արարատեան Թեմի Առաջնորդական Փոխանորդ Գեր. Տ. Գարեգին Եպս. Ներսէսեան: Ղարաբաղ, Սումգայիթի ցեղասպանական արարք, 200.000 հայերու բռնի տեղահանութիւն, երկրաշարժ ու հրջափակում -ահա ասոնք էին վերջին 13 ամիսներու ցնցող դէպքերն ու իրադարձութիւնները, որոնք կազմեցին օրուան գեկուցողին հիմնական թեմաները: Մեր ժողովուրդը իր որոշումը տըւած է՝ տեղի չտալ որեւէ ճնշումի առաջ, ըլլայ անիկա Անրպէյճանէն թէ՝ «վերէն»: Այսուամենայնիւ հայրենի մեր ժողովուրդին հոգեկան կորովը բարձր է եւ կը յուսայ որ մօտ ապագային Մոսկուայի մէջ Ղարաբաղի հարցը կը քննուի ազգային այլ հարցերու կողքին եւ ինքնավարութեան լիիրաւ իրաւունքներ կը տրուին Արցախին եւ կ՚երաշխաւորուի անոնց գործադրութիւնը: Միւս կողմէն մենք՝ սփիւռքահայերս շատ ընելիքներ ունինք այս կապակցութեամբ: Մենք պէտք է մեր ապրած երկիրներուն պետութիւններուն մէջ աշխատանք տանինք, որպէսզի պետական խողովակներով միջամտութիւններ կատարուին յօգուտ մեր արդար իրաւունքներուն: Հարկաւոր է կապեր հաստատել արտասահմանեան միջազգային կազմակերպութիւններու հետ, որոնք օգնութիւն ցոյց կու տան երկրաշարժէն տուժած հրջաններուն, որպէսզի անոնք իրենց կառավարութիւններէն պահանջեն հրջափակման շուտափոյթ վերացումը: Մենք պէտք է ամէն ջանք ի գործ դնենք, որպէսզի Հայաստանը տնտեսապէս հզօր դառնայ՝ իր ձայնը լսելու դարձնելու համար Մոսկուայի մէջ:

«Մեր գործողութիւնները, մեր արդիւնաւէտութիւնը եւ մեր որոշումները պիտի արձանագրուին ապագայ սերունդներուն համար» Լ.Մ.Ս.

Հայաստանի վերաշինութիւնը եւ տնտեսական հզօրացումը պէտք է ունենայ համապարփակ բնոյթ. այս կարեւոր միջոցառումին մէջ առաջնորդող դեր ունի կատարելիք Հ.Բ.Ը. Միութիւնը:

Լուիզ Մանուկեան Սիմոնի ճառը Հ.Բ.Ը.Մ.ի Ատենապետներու Համաժողովին առթիւ

83 տարիներ շարունակ, յանդուգն եւ խանդավառ անդամներ Միութիւնը պահած են իրենց գաղութներու առաջին ճակատին վրայ, մինչ հայ կեանքի ծրգողութեան կեդրոնը Արեւմտեան Հայաստանէն կը թեքէր նախ դէպի Միջին Արեւելք, ապա նաեւ Եւրոպա, Հիւսիսային ու Հարաւային Ամերիկաներ եւ նոյնիսկ հեռաւոր մատոյցները Աւստրալիոյ: Արդէն իսկ հաստատուած են 44 վարժարաններ ու կեդրոններ, ինչպէս նաեւ անհամար մշակութային ծրագրեր,

(ՇԱՐ.Ը 7-ՐԴ ԷՋ)

Լուիզ Մանուկեան Սիմոնի ճառը...

(Շար. ե-րդ Է.Ջ.Է.Ն)

...կական երբ անձ մը ալցելէ Բարեգործական աշխարհով մէկ տարածք, նամանաւանդ՝ իւրաքանչիւրը իր յատուկ տարուայ սովորութիւններով, ընդհանուր յարտարար մը կը յատնանաբերէ: Հիւանդապետական անդամներուն համար անհրաժեշտ Պօղոս Նուպարեան սկզբունքները, իրէնց կարգերն ու նպատակները կը ...ած մեր գործունեան պատմութիւնը՝ ...ական շուրջ դար մը ետք: Մենք մէկ ...ական ետ կ'նայինք մեր թանկագին աւանդը ...ելու յաջորդ սերունդին:

...տարիներ շարունակ, երիտասարդական, այդ յաջորդ սերունդին հաւատ է որ մեր անդամները ի մի բերած ...ի իրենց ջանքերը՝ ինչպէս կը վկայէ ...ական Կրթարաւնին վերաբաշխումը: ...ական դպրոցներ, շաբաթօրեայ դասընթացներ, երկրորդական վարժարաններ, ...ական արուեստի կրթաթոշակներ, արհեստ, երիտասարդական խաղեր, ճամբաներ, սեռիներ եւ ամառնային աշխատանքային ծրագրեր եղած են մեր ներդրումները ապագայի հաշուոյն: ...ի մենք վարձատրուած ենք տեսնելով որ երկրորդ, երրորդ եւ չորրորդ սերունդներ յանձնառու կը դառնան ...ին Միութեան եւ հետեւաբար, հայ ազգին:

...տարիներ շարունակ, աշխարհի բոլոր հայերուն առատաձեռնութեամբ եւ ...ականութեամբ, երազները դարձած են իրականութիւն: Մեր նուիրատուներուն շնորհիւ է որ այս կազմակերպութիւնը կրցած է իրականացնել այդ ներդրումները: Նուիրատուներ՝ որոնք հաւատացած են թէ Բարեգործականը արժանի է գործադրելու հայկական ժառանգութեան պահպանումին համար կենսական ծրագրերը: Այսօր ալ կը շարունակուի այդպէս՝ Թորնթոյի մէջ բացումովը Դանիէլ եւ Ալիս Զարուկեան դպրոցին, Սիմոնի մէջ կառուցումովը նոր վարժարանի մը, Լոս Անճելըսի եւ Սան Ֆրանսիսքոյի մէջ ընդարձակումովը Մարի Մանուկեան ու Փաուէն եւ Ռեճինա Պազարեան կրթարաններուն:

Այսօր մենք կը հանդիպինք Կիպրոսի մէջ, իբրեւ Բարեգործական ներկայացուցիչներ 15 երկիրներէ, շաղկապուած մեր հայկական ժառանգութեամբ եւ միութենական յանձնառութեամբ: Գալ շաբաթ երբ վերադառնանք մեր երկիրները, պիտի դիմագրաւենք մեր առօրեայ իրադարձութիւններու ազդեցութիւնը կրող զանազան հարցեր: Զաւեշտ Չէյճենեանը խանդավառ է Սիտնիի նոր վարժարանին ծրագրով. Վահրամ Հայրապետեանը կը տատապի Պուէնոս Այրէսի մէջ լրջօրէն անկեալ տնտեսութեան մը խնդիրներով. Յովիկ Մելիտոնեանը կը մտածէ թէ ի՛նչպէս պիտի գտնացում տալ Լոս Անճելըսի պրագործին ամող համայնքային պահանջներուն. Յակոբ Ալթունեանը կը մտահոգուի Լիբանանի իր համայնքին ճակատագրով: Զաւեշտ Տէր Յարութիւնեանը կ'նուազէ նոր կեդրոնի մը մասին Սան Ֆրանսիսքոյի մէջ. Պերճ Թերզեանը արդէն կը մշակէ աւելի տարածուն երիտասարդական շարժումներ Միջին Արեւելք: Նոյնն է պարագան Գանատայի, Սաուիով, Ուրուկուէյի, Իտալիոյ, Յունաստան, Ֆրանսայի, Անգլիոյ՝ իւրաքանչիւրը իրեն յատուկ կարիքներով ու շահագրգռութիւններով:

Իրրեւ Միութեան ատենապետներ՝ այս կարիքներուն եւ նկատումներուն հանդէպ մեր զգայնութիւնն ու հակազդեցութիւնն են որ Բարեգործականը կը պահեն բարեխոհուն եւ յաջողակ:

Այս յաջողութիւնները աւելի մեծ ակնկալութիւններու կը մղեն մեր հանրութիւնը: Հիմա ժամանակը չէ հանգչելու մեր դափնիներուն վրայ, այլ՝ ժամն է դարձեալ երազելու ապագայի մասին. քսանմէկերորդ դարու սերունդին մասին: Կատարելագործուած, զարգացած, արհեստավարժ սերունդ մը, որ կ'ակընկալէ որ 2000 թուականին հայ գաղութի գործունէութիւններուն իր մասնակցութիւնը հաւասարի պէտք իրեն հաւասարի մակարդակներուն եւ պատեհութիւններուն: Սերունդ մը՝ որ պէտք է համոզուի թէ իր հայկական ժառանգութիւնը ապագայի համար նշանակալից է, եւ ոչ թէ յուշ մըն է անցեալէն: Անոնք կը նշանակեն նոր ըմբռնումներ՝ համարձակ ու պղաբերձ ծրագրեր, որոնք շարժեն նոր սերունդին հետաքրքրութիւնն ու օգտագործեն անոր մասնաւոր տաղանդները. ինքնաթիռով ճամբորդութեան, լուսնային կալանեներ, զանգուածային լրատուութեան, համակարգիչներու, շարժական հեռաձայնեներու եւ հեռատիպ սարքերու դարաշրջանին զարգացած ստեղծագործ տաղանդները: Տաղանդներ՝ որոնք մեզ մղոնեն վերամտածելու մեր մօտեցումներուն մասին, տեղի ունեցող գլխաւոր փոփոխութիւններու այս դարաշրջանին: Տաղանդներ՝ որոնք պիտի ապահովեն ստեղծագործ տեսադաշտ մը, կենսական՝ յաղթահարելու այն ինչ կը թուի գրեթէ անյաղթահարելի:

Պէտք է հասկնանք թէ Միութիւնը, մեր ազգին նման, փոխանցումի դժուար շրջանի մը մէջ է: Հիմա աշխարհի իրադարձութիւնները բան մը աւելի կը պահանջեն մեզմէ: Աւերակեալ Հայաստանի եւ արագօրէն փոփոխուն ընկերութեան մը երկարաժամկէտ հետեւանքները ազդած են բոլորիս:

1988-ի Փետրուարէն ասդին, հայերը ամէն տեղ ապրեցան շրջան մը տագնապի, ցնցումի, յուսաբեկութեան եւ այժմ ալ կատաղութեան: Ծգնաժամը ստիպեց որ բոլորս վերատեսութեան ենթարկենք մեր հիմնականները, մեր ղեկութիւնը եւ մեր նախապատրաստութիւնները: Մենք յաղնաբերեցինք մեր զօրութիւնները եւ տկարութիւնները:

Ամէն ատենորէն աւելի հիմա՛ մենք կը գնահատենք թէ իրքա՛ն կենսական է ունենալ զօրաւոր, աշխոյժ Շրջանակներ եւ Մասնաճիւղեր: Մեր կեդրոնները եւ վարժարաններուն հաստատումը մեզի տուած է ուժի այնպիսի խարիսխ մը, որկէ կրնանք ծրագրել եւ կառուցել ապագայի համար:

Անակնկալ ողբերգութենէ մը մենք սորվեցանք այն ահագին օգտութիները, զորս կրնանք ստանալ օգտագործելով տաղանդը մասնագէտներու: Այժմ մենք ներդրումներ պէտք է կատարենք՝ զարգացնելու նոր ծրագրեր, որոնք այդ տաղանդը ներմուծեն մեր կազմակերպութեան մէջ:

Միաժամանակ, մենք գնատեցինք թէ ոչ մէկ կազմակերպութիւն առանձինն կրնայ հասնիլ բոլորին: Մենք պէտք է միացնենք մեր ուժերը այլ հիմնարկներու՝ հայկական թէ օտար, հասնելու ամէնէն մեծ արդիւնքներուն:

Մենք սորվեցանք թէ հարկ է զարգացնել ամբողջովին նոր միջոցներ, որոնք մեզ ի վիճակի դարձնեն ներգործելու հայկական ազդող քաղաքական որոշումներու վրայ. թէ՝ միայն յանդուգն վճռական գործողութեամբ կրնանք ապահովել անվտանգութիւնն ու իրաւունքները մեր ժողովուրդին:

Որքա՜ն յաճախ, անցնող տարիի, երբ կը դիմագրաւէինք տագնապի ետեւէ, մտածած եմ Պօղոս Նուպարիի եւ իր ժամանակակիցներուն մասին: Ինչէ՞ր կրած են անոնք, երբ Բարեգործականի հիմնումէն կարճ ժամանակ անց, առտու մը արթնցած են իրենց բոլոր երազները գտնելու խորտակուած: Վերաբնակեցում, պետական օգնութիւն եւ քաղաքական լուծումներ սպառած են անոնց կեանքերը յաջորդող 25 տարիներուն:

Տակաւին դիտրին չէ հաւատալ թէ 75 տարիներ ետք, մենք դարձեալ կը դիմագրաւենք նման ողբերգութիւն մը. թէ՝ մեզի կրկին կը յուշուի թէ որքան անընտելոյ կրնայ ըլլալ ճակատագիրը հայ ժողովուրդին:

Եօթ տարի առաջ էր որ առաջին անգամ ոտք դրի Հայաստանի հողին: Եօթ տարի առաջ, եւ՝ ամերիկահաւս, յաղնաբերեցի թէ մենք նոր աշխարհի մը մէջ անցնելի կառչած փոքր փոքրամասնութիւն մը չենք, այլ՝ ազգ ենք. ազգ մը հերոս հայերու, որոնք կը մշակեն հողը մեր նախահայրերուն եւ կը վերակառուցեն փառաւոր, պատմական յուշարձանները, որոնք այսօր կը վկայեն հարց քաջութենէն, դիմադրականութենէն եւ ստեղծագործութենէն ամէնուր: Միայն այդ պատճէ է որ ես հասկցայ իսկական ճշմարտութիւնը իմ ժառանգութեանս:

Ոմանց համար Հայաստանի եւ Ղարաբաղի վերջին իրադարձութիւնները կը թուին պատահիլ անպատճեն ժամու. բայց մեր հայրենաբնակ ժողովուրդը տուած է վճիռը կռուելու իր իրաւունքներուն համար, նոյնիսկ ամէնէն աննպատ պարմաններու տակ: Անոնք ալ, մեզի պէս, յաջորդ սերունդին համար կ'ուզեն բան մը աւելի:

Պօղոս Նուպարի տարիներուն նման, դէմ յանդիման կը գտնուինք մեր պատմութեան բախտորոշ մէկ հանգրուանին. մեր պատմութեան՝ իրրեւ ազգ եւ իրրեւ Միութիւն: Չորս միլիոն հայեր այսօր կը տատապին քաղաքացիական պատերազմէ, հալածանքէ եւ կործանումէներէ: Մեր գործողութիւններ, մեր արդիւնաւէտութիւնը եւ մեր որոշումները պիտի արձանագրուին ապագայ սերունդներու համար եւ յանձնուին անոնց դատումին:

Ճամբորդութիւն դէպի Ռոսարիո եւ Գորտոպա

Արժանթինի այս քաղաքներուն մէջ, յատկապէս վերջինի մէջ կ'ապրին զգալի թուով հայեր: Թեմիս Առաջնորդ Սրբազանը պարբերաբար կ'այցելէ իրենց: Այս անգամ իրեն ընկերացան հիւրաբար մեր մէջ գտնուող հայրենաբնակ բանաստեղծ Դաւիթ Ծովհաննէսը, բարեչնորհ սարկաւագ Հրաչ Մուրէնեանը եւ տողերիս գրողը՝ իր տիկնոջ հետ: Ընդարձակ ու տափարակ դաշտեր, անվերջանալի մարգագետիններ... Այս ճամբորդութեան առեն առաջ կայօրէն տեսայ եւ հասկցայ թէ ինչո՛ւ Արժանթինը ցորենի, հացահատիկի եւ միսի չտեմարան է... Մեր մաղթանքն է որ շուրջ 100-000 հայութիւն հիւրընկալօրէն ընդունած այս երկիրը միշտ խաղաղ ըլլայ, առատ եւ բարեկեցիկ...

Մեր առաջին կայանը Ռոսարիոն էր, որ հայերէն «Վարդաստան» պիտի թարգմանուի: Եւ իրապէս, մեզի ըսուեցաւ որ հոն շատ ծաղիկ կ'աճեցնեն: Դժուար չեղաւ գտնել «Վարդաստան»-ը: Երկու պատուական հայորդիներ թերեւս ժամեր չարունակ կը սպասէին մեզի «Հայ Տուն»-ին մայթին վրայ: Գաղաքի կեդրոնը կը գտնուի այս «տունը», արմաւենիներու պուրակին մէջ: Առաջին տպաւորութիւնդ ան է որ կարծես Պաղտատ եկած ես. արմաւենիներ, արմաւենիներ... Մայրաքաղաքի ժխորէն հեռ հաճելի է այս փոքր եւ իր դիմագիծը ունեցող քաղաքը: Շուրջ 250 հայեր կ'ապրին հոս. չունեին դպրոց եւ եկեղեցի, բայց ունին այցելու քահանայ մը: Հայերէն կը խօսին ու կը հասկնան չատերը. մեզի հետ հայերէն խօսելու ատեն «ներեցէ՛ք բացուեցաւ»...

Պատուական հայորդիներ կան հոն, ազգային նախանձախնդրութեամբ լեցուն, սակայն կեանքի փոթորիկը զիրենք հոս նետած է նաեւ բնակիչներու նման: Հայաստանեան հիւրասիրութիւն եւ ազգային ոգի «ճաչկեցիկնք» Լուսի եւ Կարօ Սարգիսեաններուն հիւրընկալ յարկին տակ. ոգեղէն ժամեր անցուցինք իրենց հետ: Իսկ իրիկունը մէկտեղուեցանք իրենց հետ համեմատ բանական բազմութիւն հաւաքած էր դասախօսութիւն ունկնդրելու: Տողերուս գրողը դասախօսութիւն կարդաց «Հայաստանեայց Եկեղեցին եւ Հայ Մշակոյթը» նիւթով, իսկ Դաւիթ Ծովհաննէսը խօսեցաւ Հայաստանի մէջ տիրող ներկայ իրավիճակի մասին: Թարգմանութեան պարտականութիւնը ստանձնեց Սրբազան Հայրը:

Առաւօտեան, դէպի Գորտոպա մեր ճամբան վրայ հիւրընկալուեցանք Միվասլեաններուն յարկին տակ: Հայ մարդոց ձեռքով եդեմական դրախտ դարձած էր Արժանթինի երկու հեքթար հողը: Խօսակցութեան նիւթը նոյնն է՝ Սփիւռք, Հայաստան, Հայ Լեզու եւ Եկեղեցի:

Երկար է ճամբան դէպի Գորտոպա: Ի տես անծայրածիր արտաւայրերու կը մտածէի որ գոնէ մեր փոքրիկ Հայաստանը իր տարածքի 1/3-ի, 1/4-ի չափով նման հողեր ունենար: Բարեկեցութեան ի՛նչ հարցեր կը լուծուէին... Այդչափ հողի իրաւունք ունինք, սակայն ո՞վ կը յատկացնէ մեզի մեր պատմական Արցախը: Հոս ալ նորէն Արցախը, Ղարաբաղը...

Գորտոպա ենք. մեր ինքնաչարժը կը կենայ զպրոցին առջեւ. աշակերտները արձակուրդ ժամն է, բայց մեզի կը սպասեն: Հիւրերս տատկացած աչքերով ունկնդրեցինք հայորդիներուն կոկիկ յայտագիրը՝ հայերէն արտասանութիւն, հայ երգ... Մեզի ըսին որ Գորտոպան դէպի արեւմուտք ամենէն հեռաւոր կէտն է Հայաստանէն, սակայն հոգիի անտեսանելի կամուրջով ամենէն մերձաւոր կէտը զարձած էր մեզի հա-

(ՇԱՐ.Ը 10-ՐԴ Է.Ջ)

Հայ Բանաստեղծութեան միջազգային կարեւորութիւնը

Մինչեւ հանճարեղ Գրիգոր Նարեկացին մեր գրականութեան մէջ չափածոյ քիչ կը գրուէր: Բացառութիւն են Դաւթակ Քերթողը եւ մեր որոշ չարագանները: Աւելի շատ ընդունուած էր արձակ բանաստեղծութիւնը, որուն լաւագոյն նմոյշը ծնդիւէի «Վան Վարդանայ եւ Հայոց պատերազմին» դիւցազներգութեան որոշ հատուածներն են:

10-րդ դարը իրաւացիօրէն «Հայկական վաղ վերածնունդի ժամանակաշրջան կը կոչեն» Այն ատեն ապրած է հայ գրականութեան բոլոր ժամանակներու տիտանը՝ Գրիգոր Նարեկացի (951–1002): Գրիգոր Նարեկացիի «Մատեան ողբերգութեան» հանճարեղ չափածոյ ստեղծագործութիւնը համայն քրիստոնէական աշխարհի լաւագոյն գործերէն մին է: Սխալ պիտի չըլլար, եթէ ըսէինք որ Իտալական Վերածնունդէն մի քանի դար առաջ հայ հանճարը նոր ժամանակներու ոգին ու թարմ շունչը մտցուց մեր գրականութենէն ներս:

Ռուս մեծատաղանդ բանաստեղծ եւ գրաքննադատ Վալերի Պրիւսով կը գրէ որ «Գրիգոր Նարեկացի բանաստեղծական ձեւը բարձր կատարելութեան հասցուց մշակելով անոր հնչեղութիւնը շատ աւելի առաջ, քան անիկա ծաղկում կ'ապրէր պարսկական եւ արաբական քնարերգութեան մէջ»: Այնուհետեւ Վալերի Պրիւսով կ'աւելցնէ. «Այս տեսանկիւնէ դիտելով՝ Գրիգոր Նարեկացի միջնադարեան «սրբազան» քնարերգութիւնը իրականացնող հեղինակ մըն է»:

Սովորաբար ընդունուած է ըսել որ, եթէ Գրիգոր Նարեկացի վրէժին վարպետ ըլլար, անոր կատարները ոչ մէկ բանով պակաս պիտի ըլլային Լէոնարտօ Տա Վինչիի եւ Ռաֆայէլի «Մատեան»–էն: Եւ իրօք, մի՞թէ Տա Վինչիի եւ Ռաֆայէլի «մատեան»–ը աւելի մեծ արուեստով նկարուած են, քան զայն երգած է մեր հանճարը «Մննդեան մեղեդի» տաղին մէջ.

«Աչքն ծով ի ծով ծիծաղախիտ
Ծաւալանայր յառաւօտուն,
Երկու փայլակնածաւ արեգական
Նման.
Շողն ի ժխին իջեալ յառաւօտէ լոյս:
...Բերանն երկեքերքի, վարդն ի
շրթանց կաթէր,
Լեզուին շարժողին խաղցր երգանայր
տաւիղն.
...Վարսիցն երամից զարդ,
երամից զարդ
Ոյորս են առեալ եռահիւսակն
բոլորեալ այտիւք.
Ծոցն լուսափայլ, կարմիր վարդով
լցեալ,
Ծղիքն ծիրանի մանուշակի հոյլ»:

Ահա եւ աշխարհաբար թարգմանութիւնը.

«Աչքերը ծով ծաւալած են
Ծիծաղախիտ ծովու վրայ
առաւօտեան՝
Երկու փայլակնածաւ արեգակի
նման,
Ինչպէս շողը կ'իջնէ լոյս առտուընէ:
...Բերանը երկքերքի, վարդ կը
կաթէր շրթունքներէն,

Լեզուն նման էր խաղցրանուագ
տաւիղի:
...Գեղեցիկ վարսերը, գեղեցիկ
վարսերը
Նահիւս բոլորած են այտերը:
Ծոցը լուսափայլ, կարմիր վարդով
լեցուած,
Դաստակները՝ ծիրանի մանուշակի
փունջեր»:

Եւ այս ամէնը գրուած է 10-րդ դարուն հայ ճգնաւոր վարդապետի մը ձեռքով:

Այս ամէնէն եռք հասկնալի կը դառնայ թէ ինչո՛ւ Գրիգոր Նարեկացի թարգմանուած է 20 օտար լեզուներու: «Մատեան ողբերգութեան» ֆրանսերէն արդէն իսկ եղած երկու ամբողջական թարգմանութեան վրայ պիտի աւելնայ ֆրանսացի հայագէտ Ժան Մահէի ամբողջական չափածոյ թարգմանութիւնը՝ ստեղծագործութեան տաղաչափական կազմութեան պահպանումով:

Գրիգոր Նարեկացի հարթեց այն ճամբան, որով ընթացաւ միջնադարեան հայ տեղերգութիւնը: Ծովհաննէս եւ Կոստանդին Երզնկացիները, Ֆրիկն ու Գրիգորիս Աղթամարցին, Ծովէ· Թլկուրացին եւ մանաւանդ մեր բանաստեղծութեան մէկ ուրիշ հանճարը՝ Նահապետ Քուչակ, միջազգային ճանաչում եւ փառք բերին հայ բանաստեղծութեան:

Որպէսզի գնահատանքը արդար ըլլայ, նորէն վկայակոչենք օտար գրաքննադատը: Վալերի Պրիւսովը միջնադարեան հայ քնարերգութիւնը կը գնահատէ որպէս «հայ ժողովուրդի բանաստեղծական արուեստի առաւել ինքնուրոյն եւ բարձրագոյն ստեղծագործութիւնը»: Քննելով այն հարցը թէ արդեօք հայ բանաստեղծական արուեստը ի՞նչ չափով ազդուած է արեւելեան բանաստեղծութենէն, ան նրբօրէն դիտել կու տայ որ Նարեկացին եւ անկէ ալ առաջ հայ բանաստեղծութիւնը օգտագործած է դրսեւորումներու այնպիսի ձեւեր, որոնք արեւելեան բանաստեղծութեան մէջ շատ աւելի ուշ երեւցան: Ահա թէ ինչու ան կը գրէ· «Առաջատար Ասիոյ ամբողջ միշակութային աշխարհը նաեւ հայերը միատեղ աշխատեցան ստեղծելու այն ոճը, որը բնորոշ դարձաւ ինչպէս արաբներու եւ պարսիկներու, այնպէս ալ միջնադարեան հայ քնարերգութեան համար»: Միւս կողմէ՝ քննելով եւրոպական բանաստեղծութեան հնարաւոր ազդեցութեան հարցը հայ քնարերգութեան վրայ, ան կը գրէ· «Միջնադարեան հայ քնարերգութիւնը ոչ մէկ կախում ունի եւրոպական քնարերգութենէն: Արդարեւ, իւնչ կրնար տալ հայերուն 13–14-րդ դարերու եւրոպական քնարերգութիւնը, որը նոր կը սաղմնաւորուէր Եւրոպայի բոլոր երկիրներուն մէջ՝ նեբառեալ նաեւ յառաջատար Իտալիան»:

Ազդեցութեան հարցը շատ բարդ է· ազդեցութիւնը ստեղծագործական արդիւնք չի կրնար տալ հոն, ուր հունդ եւ պարարտ հող չկայ: Իրականին մէջ միջնադարեան հայ բանաստեղծութիւնը հայ ժողովուրդի ստեղծագործ ոգիին մէկ արտայայտութիւնն է՝ բարձր՝ իր բովանդակութիւնով եւ գերազանց՝ իր արտայայտական ձեւերով: Եւ ատիկա զարմանալի չէ, քանի որ մեր նախնիքներուն, յատկապէս Գողթն գաւառի երդիչներուն ստեղծագործութիւնները (ինչպէս որ կարելի է դատել մեզի հասած պատառիկներէն) հայ հանճարի ստեղծագործ ոգիին գեղեցիկ արտայայտութիւններն են: Ահա այդ ստեղծագործ ոգին է, որ մեր չարականներուն միջոցաւ դարերով պահպանուեցաւ, աւանդուեցաւ սերունդէ սերունդ եւ նոր ժամանակներուն, ինչպէս կ'ըսէ Վալերի Պրիւսով, «փայլատակեցաւ ծիածանի բոլոր հօքը երփներանգներով, շաղ տալով բոլոր թանկագին քարերու փայլով»: Ընդհանրապէս կարելի է ըսել որ հեղան չարականները, որոնցմէ շատերը գրուած են իրաւ բանաստեղծներու եւ մեծանուն հայ բարձրաստիճան հոգեւորականներու կողմէ: Օտար մանրամասնութիւններու գնահատումով հայ հոգեւոր խօսքն ու երգը մեր նոյն ոգեւորութիւնը, ինչ որ յատկանիշ եւ հոգեկանի լաւագոյն նմոյշները: Սակայն հայկական իր կիրարկած գեղարուեստական միջոցներու երբազգացողութեամբ կը մատնայ արդէն նոր ժամանակներու բանաստեղծութիւններուն՝ ընդհանուր մինչեւ վերջինի ներշնչումը» (Վալերի Պրիւսով):

Վալերի Պրիւսովը շատ բարձր կը գնահատէ 13-րդ դարու հայ տաղերգու Կոստանդին Երզնկացին: Անոր «Գարունն» ծաւալուն բանաստեղծութիւնը վիր ուժով, լեզուական ու բանաստեղծական աւիւնով կրնայ մաս կազմել այդ դարաշրջանի Արեւմտեան Եւրոպայի ուշագիր երկրի գրականութեան: Նոյնիսկ Եւրոպան ոչինչ ունի անոր հակադրելու:

Հեղինակի կարծիքով՝ Կոստանդին Երզնկացի Եւրոպայի Վերածնունդի մէկ արտայայտութիւնն է հեռուստ Հայաստան լեռնաշխարհի մէջ: Անվիճելի է որ Կոստանդին Երզնկացիի ստեղծագործութիւնները մեծապէս ազդեցին 14–17-րդ դարերու հայ բանաստեղծներուն վրայ:

Վալերի Պրիւսովը, խօսելով Միջնադարի հայ բանաստեղծ Ծովհաննէս Թլկուրացիի մասին, կ'ըսէ որ անոր արուեստը իր մէջ ունի այնպիսի խորունկ զգացմունքներ, որոնք միայն 20-րդ դարուն յայնորէն մատչելի դարձան բանաստեղծական արուեստին ընդհանրապէս: Օտար գրաքննադատի վկայութեամբ՝ «ոչ Փեթրարքայի սոնէթներուն մէջ, ոչ ալ Ռոնսարի սիրային բանաստեղծութիւններուն մէջ կան իրական զգացմունքի այնպիսի բացականչութիւններ, ինչ որ կը գտնենք Թլկուրանցիին քով, որ անոնցմէ ամբողջ մէկ հարիւրամեակ մը առաջ ապրած է»:

Ահա նմոյշ մը.

«Ցանկարծակի մէկ մի տեսայ որ
կու ցողայր գոյն երեսէն.
Թալցայ անկեայ ի տեսլեանէն.
Շողայր կաթէր լոյսն ի վզէն.
Աչերըն է ծով, ունիմ է թուխ ամպ,
մազն է դեղձան ոսկի թելէն.
Ձիւքն ցօղար՝ զետ գունի ցնոր,
հրով այրէր գերկիր ամէն»:

Գրիգոր Նարեկացիէ եռք հայ բանաստեղծութիւնը ունեցաւ իր երկրորդ հանճարը 16-րդ դարուն յանձին Նահապետ Քուչակի: Ան «հայրէն» կը կոչէ իր գաղտրիկ բանաստեղծութիւնները, որոնք հայ քնարերգութեան չողչողուն մարգարիտներն են: Հայ միջնադարեան բանաստեղծութեան մէջ իսկ Նահապետ Քուչակ կ'առանձնանայ իր անմիջականութեամբ եւ ժողովրդականութեամբ: Արուեստակեալ ոչ մէկ քառատող ու քառեակ կարելի է ցոյց տալ անոր ստեղծագործութեան մէջ:

Բանաստեղծի մը համար մեծ երանութիւն է նոյնանալ, ձուլուիլ իր ժողովուրդին հետ: Նահապետ Քու-

(ՇԱՐԸ. 9-ՐԴ Է.)

Հայ Բանաստեղծութեան Միջազգային Կարեւորութիւնը

(ՎԱՐ. 8-ՐԴ ԷՋԷՆ)

լակ այդ կատարեալ փառքին հա-
մար, զարեր յետոյ առեղծուած
յանձնով գիտնականներուն համար
իր անձնաւորութեամբ եւ ստեղծա-
գործութեամբ: Չինք կարծեցին ժո-
ղովրդական երգ ու բանի հաւաքող:
Մինչդեռ իր «Հայրիկ»ներն ուշադիր
ուսումնասիրողը անոնց մէջ կը
գտնէ անհատ հանճարի մը ստեղծա-
գործական չունչը:

«Ես աչէ՛ ու դու լուս, հոգի՛,
առանց լուս՝ աչքի խաւարի,
Ես ձուկ՝ ու դու ջուր, հոգի՛,
առանց ջուր՝ ձուկն մեռանի.
Որ ձուկն ի ջրէն հանեն,
ջուր մըն ալ ձգեն նա, ապրի.
Որ գիս ի էնեն զատեն,
բայց մեռնիլ այլ ճար չի լինի»:

Հայ մեծատաղանդ գիտնական Արշակ Ջօպանեան, Քուչակը համեմատելով պարսիկ բանաստեղծներէ Նասրի, Հաֆըզի եւ Օմար Խայեամի հետ, իրաւացիօրէն կ'ըսէ որ վերջինները արքունի՝ պալատական բանաստեղծներ էին, մինչդեռ Ն. Քուչակ կը պատկանի ամբողջ ժողովուրդին: Ն. Քուչակի միակ թաղատրը, որուն առջեւ ան գլուխ կը խոնարհէ, Սէրն է: Արշակ Ջօպանեան լրջմտօրէն նահապետ Քուչակը կը համեմատէ նոր ժամանակներու մեծ բանաստեղծներ Հայնէի եւ Վեյնէի հետ, քանի որ այս հայ հանճարը տակաւին 16-րդ դարուն արտադրած է իրաւ քնարերգութեան նմոյշներ այդ միտքի ներկայ ըմբռնումով: Իսկ Վալերի Պրիւսովը, մէկերկուքով Արշակ Ջօպանեանի այս կարծիքը, կը բացականչէ՝ արդարացի է:

Եւ Վալերի Պրիւսովը, եւ Արշակ Ջօպանեանը չատ բարձր կը գնահատեն մեծ ազուշ Սայեաթ-Նովան, որ դիտուած մէկ զար առաջ իր ստեղծագործութիւններուն մէջ գործնականօրէն կիրարկեց ասելի ուշ Վեռլէնի կողմէ բանաձեւուած հետեւեալ արտայայտութիւնը. «Ոչ թէ գոյն, այլ միայն նրբերանգ»: Վալերի Պրիւսով Սայեաթ-Նովան կը համարի «երկնային պարգեւ, որը ո՛չ ամենուն կը ղրկուի, ո՛չ ալ՝ յանախ: Այս բանաստեղծը Նախախնամութեան ընտրեալն է, որ կը փառաբանէ իր դարն ու իր հայրենիքը»:

Միջնադարեան հայ տաղերգութիւնը կարելի է նմանցնել հոյակերտ կառոյցի մը: Մուտքին կեցած է տիտանակերպ Գրիգոր Նարեկացին, իսկ ելքին՝ հանճարեղ Սայեաթ-Նովան:

Վալերի Պրիւսովը հայ գրականութեան ամբողջական գնահատումը տուած է «Հայաստանի քնարերգութիւն»-ը համբաւաւոր ժողովածուի համար իր գրած ծաւալաքանի մը: Գիրքը լոյս տեսած է 1916-ին, Մեծ Եղեռնէն առաջ: Այս ազնիւ գիտնականին նպատակն էր Եղեռնէն մազապուրծ հայ «մնացորդաց»-ը ճանչցնել աշխարհին: Ան կը գրէ. «Հայերը առաւել մեծ իրաւունք ունին ինչպէս մեր (Ռուսիոյ – Ս.Ա.), այնպէս ալ աշխարհի ուշադրութեան արժանանալու: Ուշադրութեան արժանի են այն բարձր մշակոյթը, որ հայ ժողովուրդը ստեղծած է իր գոյութեան երկար դարերու ընթացքին եւ այն բացառիկօրէն հարուստ գրականութիւնը, որը Հայաստանի անգնահատելի լուման է մարդկութեան ընդհանուր գանձարանին մէջ»:

Վալերի Պրիւսովը իրաւացիօրէն կ'եզրափակէ. «Ամէն կրթուած մարդու համար հայ բանաստեղծութեան ծանօթ ըլլալ պարտադիր է (ընդգծումը Վալերի Պրիւսովինն է), ինչպէս որ անոր համար պարտադիր է ծանօթ ըլլալ յոյն ողբերգակներուն, Տանթէի «Աստուածային կատակերգութեան», Շեյքսփիրի թատերգութիւններուն, Վիքթոր Հիւկոյի ըստեղծագործութիւններուն»:

Հայե՛ր, ի մտի ունենանք օտար մեծ գիտուններն այս խօսքերը. ո՞վ եթէ ոչ մենք տիրութիւն պիտի ընենք մեր աքանչելի արժէքներուն:

ԴՈՎՏՈՐ
ՍԱՄՈՒԷԼ ԱՆԹՈՍԵԱՆ

Ի՞նչ կայ մահէն անդին

Մարդ ի՞նչ պատահարներ կ'ունենայ երբ կը մեռնի:

Այս հարցումին կրնայ պատասխանել Ամերիկեան Բաճակի Բժիշկ Ձորճ Րիչի: Ան մեռած մնաց իսը վայրկեան, 1943 թուականին: Այդ մահիւ ականատեսը, բանակի բժիշկ մը, գրաւոր արձանագրեց մահապատճառը՝ կրկնակ թոխատապ:

Այսօր Րիչի դեռ կարող է պատմել իր մահուան պատմութիւնը, որուն վատնաթուղթերը ցոյց կուտայ իրրեւ փաստ: Րիչի չի գիտեր թէ ինչպէս կարելի եղաւ որ իսը վերադառնայ կեանքին: Միայն գիտէ թէ երբեք չի կրնար մոռնալ ինչ որ պատահեցաւ:

Կը պատմէ թէ երբ տաբութեամբ հիւանդացաւ, գիսը հիւանդանոց տարին, շողանկարեցին, եւ առանձին սենեակի մը մէջ տեղատրեցին (Վերջինիս Նահանգին մէջ): Հիւանդի իր կեանքէն, միայն այդքանը կր յիշէ:

Այնուհետեւ իր յիշածը հետեւեալն է: Միտքը դրաւ ճամբորդել եւ Րիչ-ընտ քաղաքը երթալ որովհետեւ սովորաբար հոն կ'երթայր երբ հիւանդանար: Ելաւ անկողինէն, բայց ապշահար մնաց տեսնելով որ այն անկողինին մէջ, ուրկէ իսը նոր ելած էր, մէկը պառկած էր: եւ մօտեցաւ ստուգելու համար թէ ո՛վ էր:

– Անկողինին մէջ պառկած մարդը մեռած էր, կը պատմէ Րիչի: Անոր մեռած էր, կը պատմէ Րիչի: Անոր մեռած էր, կը պատմէ Րիչի: Անոր

ԽՈՀԵՐ «ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐ»ՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Հայութիւնը՝ հայերէնով...

Շահնազար Քէօթահեան

Հայութիւնը hայ պահել կ'ուզենք...

Արդա՛ր է մեր վճռակամութիւնը, նուիրակա՛ն է մեր այս առաջադրութիւնը, մեր իրաւո՛ւնքն է այդ, մեր սրբազան նահատակներուն կտա՛կն է այդ...։

Սակայն, օտար ափերու տարածքին, հայութիւնը հայ կը պահուի, առաւելապէս եւ իրողապէս, հայ լեզուի պահպանումո՛վ միայն։

Հայ լեզուով միայն ճշմարիտ հայութիւն կարելի է եւ ընդունելի։

Լեզո՛ւն է ազգի մը պատկանելիութեան, ինքնութեան գրաւականը, ապացոյցն ու հաւաստին։

Սոխակը՝ սոխակ մնալու համար, պէտք է դայլայլէ։ Դայլայլը՝ սոխակին «մայրենի լեզուն» է։ Ագռաւին կռինչով կռկռան սոխակը՝ սոխակ ըլլալէ կը դադրի, կը կորսնցնէ իր գեղն ու հմայքը, իր հարազատ դիմագիծը...։ Ագռաւն ալ, իր կարգին՝ ագռաւ է՝ միայն ու միայն իր կռինչովը։

Ի՞նչ պիտի պատահէր, եթէ գառնուկին մեղմանոյշ մայիւնը՝ կովու բառաչին փոխակերպուէր. կովուն բառաչը, առանձնապէս, անշուշտ որ գեղեցիկ է ու բնական իրեն՝ կովուն, ու նաեւ լսողներուն համար, սակայն՝ ո՛չ գառնուկին համար...։

Այսպէս է կարգը բնութեան, այսպէս է անհատականութեան, ուրիշներէ զատորոշուելու, ուրիշներէ տարբեր ըլլալու ազդակը, կերպն ու միջոցը։ Իւրաքանչիւր արարած օժտուած է ինքնայատուկ լեզուով, ինքնաարտայայտութեան եղանակով ու բնորոշումով։

Ֆրանսացին, ֆրանսացի է՝ ֆրանսերէնով, իտալացին, իտալացի է՝ իտալերէնով, գերմանը՝ գերմաներէնով, չինացին՝ չինարէնով, հայն ալ հայ է՝ երբ կը բարբառի Մեսրոպեան քաղցրաշունչ լեզուով։

Մեր օրերուն, լոյս աշխարհ եկան նշանակելի թիւով հրատարակութիւններ՝ անգլերէնով, ֆրանսերէնով եւ այլ լեզուներով, բոլորն ալ հայու եկեղեցիին, հայու պատմութեան, գրականութեան, արուեստին ու ընդհանուր մշակոյթին վերաբերեալ նիւթերով, շատեր հիւթեղ ու գրաւիչ պարունակութեամբ. ունինք նաեւ յաջող թարգմանութիւններ հայ դասական գրականութենէն, հայրենի աւանդութիւններէն ու հայաշխարհէն։ Ասոնք բոլորը, իբրեւ միջոց ծանօթացումի, ուսումնասիրութեան եւ իւրացման, տեղին են, անտարակոյս, ու գնահատանքի արժանի. սակայն, այսօրինակ հրատարակութիւններ, կամ՝ հայագիտական նիւթերու շուրջ անգլերէնով՝ կամ՝ այլ օտար լեզուներով տրուած դասախօսութիւններով, կարելի չէ հայապահպանման աշխատանք տանիլ. անգլերէնով՝ հայութեան գոյատեւումը չենք կրնար ապահովել, չի՛ քալեր, արդիւնք չի՛ տար, ինքնախաբէութիւն է, պարզապէս։

Հայ լեզուն ինքը՝ պէտք է ըլլայ սրտագրաւ հրաւէրը, զօրեղ մագնիսը, հրաշագործ թալիսմանը՝ մեր նոր սերունդը դէպի իրեն քաշող, իրենը ընող։

Ու, շատ փափուկ, յակամայս, ու դեղեւանքով արտասանուած հարցումը կու գայ մեր շրթներուն.

– Ուրեմն, հայ լեզուէն զրկուած մնացած հայը, հայ չէ՞։

Մեր համեստ ու վճռական պատասխանը այս է.– Հայերէնով արտայայտուելու – ա՛լ թողունք հայերէնով գրելու – շնորհքէն զրկուած հայը՝ թէեւ ծնունդով, արիւնով ու անունով հայ, սակայն չի կրնար լման հայ նկատուիլ...։ Երեւակայեցէք անգլիացի մը, որ անգլերէնը մոռցած է, եւ կ'արտայայտուի օտար բարբառներով միայն. արդ՝ այն անգլիացին, որ չի կրնար խօսիլ Շէյքսփիրի ու Միլթընի, Տիքընզի ու Պայրընի լեզուով, ալ ինչպէ՞ս անգլիացի կրնայ համարուիլ։ Ինծի համար ան անգլիացի չէ այլեւս։

Այն հայը, որ հայու անուն կը կրէ, հայ ծնած է, եւ սակայն չի կրնար արտայայտուիլ Զօպանեանի ու Ահարոնեանի, Թէքէեանի ու Վարուժանի լեզուով, Սիամանթոյի ու Զարդարեանի լեզուով, ինչպէ՛ս զայն լման հայ կրնանք կոչել։

Ոմանք, նկատել կու տան, թէ ոգին, գաղափարականը, զգացումը, ապրումը բաւ են հայ ըլլալու համար եւ թէ լեզուն անպայման անհրաժեշտութիւն մը չէ։ Մենք մասամբ միայն համակարծիք կրնանք ըլլալ այդ նկատառման, վասնզի, կը հաւատանք, թէ հայերէնի իւրացմամբ միայն կարելի է հայ զգալ, հայ խորհիլ, ու հայու ճշմարիտ ապրումներ ունենալ...։ Հայ լեզուէ զրկուած ոեւէ ազգակից, հայութեան համար մշտապէս կորսուած ըլլալու վտանգին է ենթակայ. Հայ լեզուն է, որ զինքը այդ վտանգէն զերծ պահելու ի վիճակի է։

«Կը կորընչէ՞ր մեր կարուանն,
ամպրոպաշունչ գիշերներին՝
Եթէ ճամբին, չը բոցկլտար
Հայոց Լեզուն։»

Հայոց լեզուի կորստեան հետեւանքով, տասնեակ հազարաւոր հայորդիներ կորստեան մատնուեցան անցեալին մէջ... Վկայ՝ մեր պատմութիւնը։ Ներկայիս ալ նոյն ողբերգութիւնը կը շարունակուի ահա։

Հայ լեզուն մեր ազգի պաշտպանողական դրութեան առաջին ամրոցն է... Երբ այդ ամրոցը խորտակուի, յետսապահ միւս ամրոցները շատ զօրաւոր չեն եւ կրնան շուտով տեղի տալ։

Ու մեր սրտերը արիւն կը քամեն... ու մեր հոգիները կը փոթորկին ի տես հայու արիւն կրող, հայ անունով, ու հայու սեւորակ աչքերով հայորդիներուն՝ որոնք, այսպէս, անհաղորդ կը մնան հայ լեզուի չքեղութեան, անհաղորդ կը մնան հայու մեր խոհերուն, ապրումներուն եւ զգայնութիւններուն...։ Ու ասոր համար, անշուշտ, չենք ալ մեղադրեր զանոնք..., այլ՝ առաւելաբար, տիրող պայմանները, մանաւանդ անոնք՝ որոնք պատճառ դարձան մեր պատուական ժողովուրդին չորս հովերուն, այսպէս ցիր ու ցան ըլլալուն։ Ապրիլեան Եղեռնի շարունակութի՛ւնը, պարզապէս։

Կը մխիթարուինք, յոյս ու լոյս կը զգենունք, այն գաղափարով, որ ունինք հոծ թիւով ազգակիցներ, շատեր՝ տարիներով այս երկիրը ապրած ու մեծցած, ու մանաւանդ՝ նորեկներ, հայախօս ու հայաշունչ, խորապէս ազգասէր ու նաեւ գիտակից՝ ցեղին մշակութային լուսեղ ժառանգին յաւերժութեան։ Գէթ այս գոյավիճակը պահելու ձգտինք, այդ ուղղութեամբ կտրուկ միջոցներու դիմենք, մշտահոս ու մշտապայծառ պահելով հայ լեզուն այս ափերուն վրայ։ Հաւատքով, եռանդով, բանիւ եւ գործով պահպանենք մեր այն հաստատութիւնները՝ Հայաստանեայց Եկեղեցին, հայ մամուլը, հայ դպրոցը, հայ ընտանիքը՝ որոնց լեզուն մշտապէս հայերէն է ու կը մնայ։

Բանանք նոր ամէնօրեայ հայ վարժարաններ, հաստատենք դասընթացքներ ու հաւաքոյթներ, հայ լեզուի ուսուցման ու հայ մշակոյթի ծանօթացման ու տառել եւս զարգացման համար։ Անգլերէն լեզուին տանք իր բաժինը. ըսելիք չունինք. արդէն այդ լեզուն լայնքին ու երկայնքին իր իշխանութիւնը տարածած է մեր առօրեային վրայ։ Հնարաւոր եղած չափով նուազագոյնի իջեցնենք անոր գործածութիւնը։ Շատ անգամ, մեր հաւաքոյթներու եւ հանդիսութիւններու ընթացքին, նախընտրութիւն կու տանք անգլերէնին, կահառակ այն իրողութեան, որ ներկաներու ջախջախիչ մեծամասնութիւնը հայախօս են եւ շատերն ալ՝ գէթ կը հասկնան։ Անտեսենք այն մի քանիներն ալ, որոնք հայերէն չեն գիտեր։ Ինչո՞ւ մեծամասնութիւնը զոհենք չնչին փոքրամասնութեան մը, այն ալ գիտակցաբար։

Հայապահպանումը՝ հայերէնով, ուրեմն։

Ու թող հնչէ՛, զօրե՛ղ հնչէ մեր բոլորին, չափահասներուն ու նորահասներուն, հայրենաշունչ մեծ քերթողին արտադրղիկ պատգամը.–

«Ու տե՛ս, որդի, ուր էլ լինես,
Այս երկնի տակ՝ ուր էլ գնաս,
Թէ՝ մորդ անգամ մոռքից հանես՝
ՔՈ ՄԱՅՐ ԼԵԶՈՒՆ ՉԸ ՄՈՌԱՆԱՍ։»

(Լոս Ընճելըս)

Ճամբորդութիւն դէպի Ռոսարիօ եւ Գորտոպա

(ՇԱՐ. 7-ՐԴ ԷՋԷՆ)

մար։ Համատարած հայախօսութիւն, նախանձախնդրութիւն մեր եկեղեցիին եւ մեր արժէքներուն հանդէպ։ Գերագոյն հաճոյք մըն էր այս հեռաւոր ափերուն ծնած հայ մանուկներու անմեղ շրթունքներէն լսել հայ խօսքն ու երգը։ Այո՛, հայերէն խօսիլը աշխարհիս ամէնէն կատարեալ համանուագէն աւելի ախորժալուր պիտի հնչէ մեր ականջներուն...

Գորտոպայի հայ գաղութը կարեւոր առանձնայատկութիւն մը ունի. գաղութային վարչութեան մէջ ընդգրկուած են հայ բոլոր հոսանքներու ներկայացուցիչները։ Իր գործով խանդավառ էր ատենապետը՝ պրն. Փանոսեան, որ լայնախոհ մարդ էր եւ կարգ ու կանոնի նախանձախնդիր։

Մեր խումբն այցելեց ամէն տեղ անխտիր. «Անդրանիկ» ակումբ, Բարեգործական, դպրոց եւ եկեղեցի։ Ինծի համար հաճելի անակնկալ մըն էր հայ մեծ վրիժառու Արամ Երկանեանը "տեսնել" «Անդրանիկ» ակումբին մէջ։

Որպէս հայ մտաւորական շնորհակալութեան խօսք ունինք ըսելու Բարեգործականի ատենապետ Պրն. Նուրիխանին, հաւասարակշիռ, հանդարտաբարոյ եւ ազգին ծառայելու երազով ապրեցուն հայորդի մը։

Յաջողութիւններ իր բարի առաքելութեան մէջ։

Շատ յուզիչ էր մեր հանդիպումը հայ եկեղեցասէր երիտասարդութեան անդամներուն հետ։ Անոնք մեր եռամեծար վարդապետներուն սուրբ հաւատքը կը ջամբեն հայ փոքրիկներուն ու երիտասարդներուն։ Խաղըն է դարը. աւելի քան երբեւէ անհրաժեշտ է մարդու կրօնական դաստիարակութիւն ստանալու պահանջը... Այս գործը կը գլխաւորէր Խուան Գարլոս Մերտինեանը, արժանաւոր հօր արժանաւոր զաւակը...

Իսկ իրկունը, անշուշտ, մէկտեղում եւ դասախօսութիւն։ Շուրջ 250 հայորդիներ հաւաքուած էին սրահին մէջ, ներկայ էին հայ ազգային բոլոր կուսակցութիւններուն ու կազմակերպութիւններուն ներկայացուցիչները։ Տողերուս գրողը խօսեցաւ հայ մշակոյթին միջազգային կարեւորութեան մասին, որպէսզի հայորդիները ճանչնան մեր մշակոյթը եւ իրենք զիրենք հպարտ զգան հայ ծնած ըլլալուն համար։ Բանաստեղծ Դաւիթ Ցոմհաննէսը խօսեցաւ Հայաստանը ալեկոծող ներկայ իրավիճակի մասին։

Օրը կիրակի է, Սուրբ Պատարագ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ կամարներուն տակ... Պատարագիչն է Առաջնորդ Սրբազան Հայրը։ Երկիւղածութիւն ,արցունքներ բոլորի աչքերուն մէջ։ Ցաւոտ պատշաճի քարոզ խօսեցաւ Սրբազան Հայրը։ Միեւնոյն ատեն կարդացուեցաւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի սրբատառ կոնդակը 1918 Մայիս 28-ի պատմական իրողութեան եւ յարակից արժէքներու ճանաչումի մասին։ Կարեւոր կէտ մը Սրբազան Հօր քարոզէն՝ ան շեշտեց որ Վեհափառ Հայրապետը ոեւէ մէկուն չի պարտադրեր ընդունիլ այս իրողութիւնը կամ դրօշը պարզել, այլ Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի ընդունած որոշումին կ'արձագանգէ։ Ամէն մարդ ազատ է իր խիղճի թելադրանքով առաջնորդուելու... Յաջորդ օրը գաղութային վարչութիւնը կլոր սեղանի շուրջ պիտի հաւաքուէր։ Կարծեմ առիթ պիտի ըլլար իրենց ուղեցոյցը։

Սուրբ Պատարագին մասնաւոր յիշեցութիւն մը տուաւ մեր ուղեկից Բարեշնորհ Հրաչ Սարկաւագ Սուրէնեանը՝ Պոլսոյ Հայոց Եկեղեցիին մէջ երբեմնի սորված հոգեպարար իր մեղեդիներով...

Լաւագոյնը ան պիտի ըլլար որ այս բոլորը Հայաստան աշխարհի մէջ, մեր հայրենի յարկին տակ ըլլար, սակայն ինչպէս դէմ կենալ կեանքի յորձանքներուն։ Թուրքը մեզ բնաւեր դարձուց՝ նետելով երկրագունդի բոլոր անկիւնները։ Բայց մենք պարտինք հոգեւոր սնունդ ջամբել հայորդիներուն, հայերէն սորվեցնել՝ անոնց մէջ վառ պահելով ազգասիրութեան զգացումը մինչեւ որ գայ Օրը երբ պիտի իրականան մեր ազգային բոլոր նուիրական երազները՝ մէկ Հայրենիք, մէկ յարկին տակ ամբողջութեամբ հաւաքուած մէկ ազգ կարգախօսով...

Երանի՛, հազա՛ր երանի այդ օրուան...

ԴՈԿՏՈՐ
ՍԱՄՈՒԷԼ ԱՆԹՈՍԵԱՆ

Միացեալ Նահանգներու Տասներեք Նահանգապետներ կ'անդամակցին Հայաստանի Ամերիկեան Բարեկամներուն

Սենչըրի Սիթի, Գալիֆորնիա (Նոյեմ. 23, 1989) – Միացեալ Նահանգներու տասներեք Նահանգապետներ անդամակցեցան Հայաստանի Ամերիկեան Բարեկամներուն (ՀԱԲ), որպէս կազմակերպութեան Տնօրէններու Խորհուրդի պատուոյ անդամ, իրենց հովանաւորութիւնը յայտնելով Միացեալ Նահանգներու եւ Հայաստանի միջեւ մերձեցման ՀԱԲ-ի ծրագրին:

Կազմակերպութեան անդամակցող նահանգապետներն են, Մասաչուսէցի Նահանգապետ՝ Մայքըլ Տիւքաքիս, Միչիկընի Նահանգապետ՝ Ճէյմս Պլէնչըրտ, Իլլինոյի Նահանգապետ՝ Ճէյմս Թոմփսըն, Րոտ Այլընտի Նահանգապետ՝ Էտուըրտ Տիփրիթ, Վըրճինիայի Նահանգապետ՝ Ճերըլտ Պըլայլիս, Ֆլորիտայի Նահանգապետ՝ Պապ Մարթինէզ, Ճորճիայի Նահանգապետ Ճօ Ֆրէնք Հէրիս, Մէյնի Նահանգապետ՝ Ճան ՄըքՔէրնըն Ճիւնիըր, Ալասքայի Նահանգապետ՝ Սթիվ Քաուփըր, Քէնթըքիի Նահանգապետ՝ Ուալաս Ուիլքինսըն, Արքանսասի Նահանգապետ՝ Պիլ Քլինթըն, Ուէսթ Վըրճինիայի Նահանգապետ՝ Քէյփըրթըն, Օհայոյի Նահանգապետ՝ Րիչըրտ Սըլէսթ, Մոնթանայի Նահանգապետ՝ Սթէն Սթեֆընզ, Նորթ Տաքոթայի Նահանգապետ՝ Ճորճ Սինըր, Ուայոմինկի Նահանգապետ՝ Մայքըլ Սուլիվըն եւ Եութայի Նահանգապետ՝ Նորմըն Պէնկըրթըր:

Կառավարիչ Տիփրիթ կը գրէ – «Պատուոյ հովանաւորի դերը հաճոյքով կ'ընդունիմ: Լիովին թիկունք կը կանգնիմ Միացեալ Նահանգներու եւ Հայաստանի միջեւ մշակութային, գիտական եւ կրթական աւելի դիմացկուն կապեր հաստատելու ձեր նպատակին: Րոտ Այլընտ Նահանգը պատուուած է ձեր ճիգերուն մէջ ներգրաւուելուն»: Կառավարիչ Պըլայլիս կը գրէ – «Հայաստանի Ամերիկեան Բարեկամներուն աշխատանքը ուշադրութեանս յանձնելը կը գնահատեմ: Ձեր ուրուագծած հետեւեալ ծրագիրը շատ տպաւորիչ է... Ուրախ պիտի ըլլամ ձեր կազմակերպութեան որպէս Պատուոյ Հովանաւոր ծառայելով»: Նահանգապետ Սըլէսթ կը գրէ – «Կը հաւատամ որ Հայաստանի Ամերիկեան Բարեկամները արժանի նպատակի մը նուիրուած է, եւ ես մեծապէս պատուուած կը զգամ ծառայելով այս կազմակերպութեան»: Նահանգապետ Սթեֆընզ կը գրէ – «Հաճոյքով կը միանամ ձեր շարքերուն. խնդրեմ ընդունեցէք լաւագոյն մաղթանքներս ժողովուրդներու միջեւ փոխհասկացողութեան ու մարդկութեան խաղաղութեան նպաստ բերող ձեր գործին»:

Անդրադառնալով կազմակերպութեան արձանագրած այս յաջողութեան, ՀԱԲ-ի Ընկերային Ցարաբերութեանց Ցանձնախումբի անդամ Նորա Արմանի ըսաւ – «Պէտք է յստակօրէն տեսնել թէ ՀԱԲ-ի զօրավիգ կանգնող քաղաքական անձնաւորութիւններու շարժառիթը ընտրական չէ: Ալասքայի, Եութայի, Քէնթըքիի, Մոնթանայի, Արքանսասի, եւ շարք մը այլ նահանգներու կառավարիչները ընտրական ոչ մէկ շահ ունին անդամակցելով մեր կազմակերպութեան: ՀԱԲ-ի յաջողութեան գաղտնիքը պէտք է փնտռել այլ տեղ»:

Նահանգապետ Ուիլքինսըն կը գրէ օրինակի համար – «Հայերու հաշուի առնելիք թիւ մը գոյութիւն չ'ունի Քէնթըքի Նահանգին մէջ, սակայն ես անձնապէս կը փափաքիմ երաշխաւորել ձեր ծրագիրները դառնալով Պատուոյ Հովանաւոր ձեր կազմակերպութեան: Ես թիկունք կը կանգնիմ ձեր Օգոստոս 22, 1989 թուակիր նամակին մէջ պարզած ձեր ծրագիրներուն... եթէ ուրիշ ձեւով կրնամ օգնել, խնդրեմ ձայն տուէք»: Արքանսասի Նահանգապետ Քլինթըն կը գրէ – «Ես մեծ հաճոյքով լսեցի Հայաստանի Ամերիկեան Բարեկամներու հիմնադրութեան լուրը, այս միջազգային կազմակերպութեան որ օգտաշատ պիտի ըլլայ թէ՛ հայ, թէ՛ ամերիկացի ժողովուրդին ու ամրապնդէ կապերը երկու երկիրներուն միջեւ: Ես հաճոյքով կ'ընդունիմ այս արժանի կազմակերպութեան Պատուոյ Հովանաւորի դերը ու կը բաժնեմ իր նպատակները ժողովուրդներու միջեւ խաղաղութեան եւ փոխհասկացողութեան հաստատման»: Հաուայի Նահանգապետ Ճան Ուայհի կը գրէ – «Հայաստանի Ամերիկեան Բարեկամներու նման մարդասիրական կազմակերպութիւններու աշխատանքը կը գնահատեմ... Հայաստանի եւ Միացեալ Նահանգներու միջեւ մշակութային, գիտական եւ կրթական դիմացկուն կապեր հաստատելու պահանջը կայ: Կը խնդրեմ որ գիս տեղեակ պահէք ձեր կազմակերպչական ծրագիրներուն եւ այն դերին, որ Հաուայի կրնայ կատարել ապագային»:

ՀԱԲ-ի այլ խանդավառ աջակիցներու շարքին են, Նիւ Ճըրզիի Նահանգապետ՝ Թոմըս Քին, Մերիլէնտի Նահանգապետ՝ Ուիլիըմ Շէֆըր, եւ Գոլորատոյի Նահանգապետ՝ Րոյ Րոմըր:

Անոնք որ կը փափաքին յաւելեալ ծանօթութիւններ ունենալ ՀԱԲ-ի մասին կրնան հեռաձայնել.
1-800-345-4184, 213-284-3194 թիւերով, եւ կամ գրել հետեւեալ հասցէին.

American Friends of Armenia,
1888 Century Park East,
Suite 1900,
Century City, CA 90067.

Միշիկընի Կառավարիչը կ'այցելէ Մանուկեանի Արուեստի Հաւաքածոն

Միշիկընի Թէյլըր քաղաքին մէջ գտնուող Մասքօ ընկերութեան գըլխաւոր գրասենեակները կը հանդիսանան ոչ միայն կեդրոնատեղին միջազգային բազմաճիւղ այս ընկերութեան, այլ ցուցասրահը՝ ամերիկեան արուեստի ամէնէն ծաւալուն եւ արժէքաւոր հաւաքածոյին. յաճախ արուեստասէր խումբեր թանգարաններու միջոցաւ այցի կու գան տեսնելու այդ հաւաքածոն, ինչպէս կ'ընեն շատ մը արուեստաբաններ: Հաւաքածոն բծախնդիր ճաշակով կազմած է Պր. Ռիչըրտ Մանուկեան:

Այս օրերուն Մանուկեան հաւաքածոյէն ներկայացուցչական թիւ մը շրջան կ'ընէ երկրին գլխաւոր թանգարաններուն մէջ. այդ ցուցահանդէսը Դեկտեմբեր 20-ին կը բացուի Նիւ Եորքի Մեթրոփոլիթըն թանգարանին մէջ:

Միշիկընի կառավարիչը՝ Պր. Ճէյմս Պլենշըրտ որ երկար ատեն լսած ու կարդացած էր Մանուկեան հաւաքածոյի նկարներուն ու քանդակներուն մասին՝ անցեալ շաբաթ անձնական այցելութիւն մը տուաւ Մասքօ հաստատութեան կեդրոնավայրը:

Կառավարիչն ու իր խումբը ընկերակցութեամբ Պրն. Մարթին Զոլաքեանի հաստատութեան մուտքին դիմաւորուեցան Պր. Ալեք Մանուկեանի եւ իր որդւոյն՝ Պր. Ռիչըրտ Մանուկեանի կողմէ: Այս վերջինը առաջնորդեց կառավարիչը ցուցասրահներուն մէջ եւ բացատրութիւն տուաւ անոր իր հարուստ հաւաքածոյին մասին:

Ամավերջի հանդիսութիւն Վ. Լոբէսի մէջ

12 Նոյեմբերի Կիրակի օրուան՝ մանկապարտէզի եւ Ազգ. Վարժարանի Նախակրթարանի հայկական բաժնի Ամավերջի փայլուն հանդիսութենէն յետոյ, որ տեղի ունեցաւ վարժարանին Գարլոս Կարապետեանի անուան հանդիսասրահին մէջ, 18 Նոյեմբերի Շաբաթ օր ժամը 19ին տեղի ունեցաւ նաեւ Դերձակեան երկրորդական վարժարանի թէ՛ տեղական եւ թէ՛ հայկական զոյգ բաժիններուն Ամավերջի հանդիսութիւնը Դերձակեանի անուան լսարանին մէջ, հոծ բազմութեան մը ներկայութեան:

Դերձակեան երկրորդականը, որ այս տարի իր երրորդ տարեշրջանը կը լրացնէ, հետզհետէ ստուարացող աշակերտներու շարքերովը կ'ընդարձակէ իր կրթական աշխատանքի հորիզոնը:

Աշակերտութիւնը հասարակութեան ներկայացաւ երեք լեզուներով:

Քասթիլերէն, հայերէն եւ անգլերէնով, ստանձնած պաշտօնի եւ պարտականութեան համաձայն: Ցուցադրուեցան Վ. Լոբէսի թաղամասի կազմութեանը եւ հայրենի պատմական ճարտարապետութեանը վերաբերեալ տեղեկագրական լուսապատկերներ, սպաներէն եւ անգլերէն, ներկայացուեցան հայերէն լեզուով երկու թատերակ, մին պատմական միւսը՝ ժամանակակից եւ երգիծական բնոյթով, ապա աղջկանց խումբը բեմ եկաւ հայկական տարազով ու պարով, որոնք մեծ խանդավառութեամբ դիմաւորուեցան խուռներամ բազմութեան մը կողմէ, ուր ներկայ էր նաեւ Բարեխնամ Տէր եւ Տիկին Գ. Դերձակեան ամոլը:

Եզրափակիչ խօսքը վիճակուեցաւ վարժարանին հայերէնի բաժնի բազմամեայ եւ վաստակաւոր տնօրէն՝ Արժ. Տէր Արշամ Քհնյ. Քիւնյ. Պօղոսեանին, որ, հանդէսը պատրաստողներուն եւ ներկաներուն իր շնորհակալական խօսքերը յայտնելէ յետոյ խօսեցաւ նաեւ, հետզհետէ ժողովուրդին հետաքրքրութիւնը իր վրայ հրաւիրող Դերձակեան երկրորդականին ապագային եւ գործադրելի ծրագիրներուն մասին, յայտնելով թէ երկրորդականին գոյութիւնը ոչ միայն անհրաժեշտ պահանջք մը լրացնելով սահմանափակուած է, այլ մանաւանդ, Վ. Լոբէսի շրջանի հայկական գաղութի դիմագծին վրայ խորապէս ազդած, նոր իրականացումներու հեռապատկերներով: Այս առթիւ անդրադարձաւ Բարերար Պր. Գրիգոր Դերձակեանին, որ ներկայ էր հանդիսութեան -ինչպէս միշտ եղած է- եւ ըսաւ. «Երբ փոքր էի, կը կարծէի թէ Բարերար մը անտեսանելի եւ անշօշափելի գոյութիւն մըն է, որուն բարերարութեան միայն արդիւնքը կը տեսնենք: Բայց այսօր, ան մեր միջեւ է, մեզի հետ է իրեն հասանելի համեստութեամբը:»

Կ'ուզենք ընթերցող հասարակութեան ուշադրութիւնը յանձնել թէ՝ 26 Նոյեմբերին Գ. Կարապետեան սրահին մէջ, ժամը 18ին տեղի կ'ունենայ Գուլումճեան վարժարանի եւ Նախակրթարանի տեղական բաժնի Ամավերջի հանդէսը, ուր պիտի կատարուի վկայականներու յանձնում, զոյգ բաժիններուն: Իսկ 30 Նոյեմբերի Հինգշաբթի ժամը 10.30ին Ս. Գէորգ Եկեղեցւոյ մէջ տեղի պիտի ունենայ Ս. Պատարագ, վարժարանին վերակազմուած Ջուարթնոց երգչախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ յայտնի թենոր Պր. Անտրէ Մանուկեանի:

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

Քառասունք

Անցեալ Կիրակի 19 Նոյեմբերին, յաւարտ Ս. Պատարագի, Հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին մէջ

ԽԱՉԻԿ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ՝ ներկայութեամբ հանգուցեալի տիկնոջ, զաւակներուն, փեսաներուն, ազգականներուն եւ բարեկամներուն:

Նուիրատուութիւն

Խմբագրատունս ժամանեց Պրն. Ծիրայր Գալճօեան եւ առ ի գնահատանք ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏ Պաշտօնաթերթիս հայրենանուէր եւ ազգանուէր ծառայութիւններուն նուիրեց Ա. 10.000.-

Առ ի քաջալերանք «Սարտարապատ»ի բոլորանուէր գործունէութեան կը նուիրեն՝ Տէր եւ Տիկ. Սիրական Բետիկեան Ա. 80.000.-

Տէր եւ Տիկ. Յակոբ Պալասանեան, մայրաքաղաքս ժամանած Պրազիլէն U$S 100

Referente a idiomas

Alicia Tarak de Ezegelyan

El 30 de setiembre último volvimos de España, mi marido y yo, donde estuvimos viajando y conociendo todo el país, aunque superficialmente, por espacio de un mes.

Fue una sorpresa para nosotros ver que en Galicia se habla, se enseña obligatoriamente en las escuelas, y en todas las señales camineras y otros anuncios se utiliza el gallego, junto con el castellano. Cuando pasábamos por las provincias vascas, todo estaba escrito en la lengua vasca y en castellano. Lo mismo pasaba en Cataluña. Esos tres se consideran idiomas, sin embaego observamos lo mismo en Valencia donde "el valenciano" no es un idioma sino un dialecto. Tengamos en cuenta que, salvo el idioma de los vascos, los otros tres se parecen mucho. (Ver algunos ejemplos abajo (*)). Nos dijeron que durante la vida de Franco, él tenía prohibido el uso de esos idiomas, aún individualmente.

Pero, ¡qué importancia tiene para los grupos nacionales o étnicos guardar su lengua-cultura que, no sólo la transmiten a sus hijos, sino que han logrado que el gobierno central las respete y las acepte como idiomas oficiales en esas regiones!.

Aquí podríamos mencionar que actialmente España se considera el sexto o séptimo país en el mundo en cuanto a su producción, situación económica y progreso en general. Entonces, las divisiones que significarían esos idiomas no han sido un obstáculo para que el país progrese.

Mientras que nosotros, los armenios, teniendo un idioma tan rico y secular, todavía vacilamos en enseñarlo a nuestras jóvenes generaciones. Decimos: qué necesidad hay?... Qué necesidad hay para que los niños españoles aprendan el dialecto valenciano en su casa y en la escuela? Muchos creen que para ser buenos ciudadanos en los países de la diáspora, hay que olvidarse del armenio, y en aras de la "integración" sacrificar nuestra lengua. La integración, sí, es muy deseable, pero depende de otros conocimientos y de otra sapiencia, a lo que podríamos referirnos en otra ocasión.

Observemos no solamente España, sino también Bélgica, Inglaterra, Suiza, Canadá y otros países donde existe el idioma común que todos conocen y los otros idiomas de las minorías. Si los idiomas regionales impidieran el progreso de esos países, no tendrían ahora la posición de que gozan.

Mantener un idioma, guardar una cultura, surgen de una especie de instinto racial sano, de un sentimiento de indispensabilidad. Me parece que sería lamentable perder ese instinto. Después de este viaje, no tengo dudas de que aprender y enseñar el armenio es una cuestión importante y vital.

También es una cuestión de amor.

(*) En catalán se dice **merce**, en castellano **merced**; en gallego **xusticia**, en castellano **justicia**; en el dialecto valenciano **obres publiques**, en castellano **obras públicas**.

Tradicional Madagh anual en Surp Hagop

Como ya es conocido, la Iglesia Surp Hagop de la populosa localidad de Valentín Alsina, realiza anualmente su tradicional madagh, el que tiene lugar en el mes de noviembre. Precisamente, el que comentamos se cumplió el domingo 12 de este mes.

Se inició con el santo oficio celebrado por el cura párroco, R. P. Mateos Kouyoumdjian, a quien secundó en el canto el coro masculino "Surp Krikor Lusavorich", dirigido por el archidiácono Nubar Demirdjian.

Ante una numerosa feligresía, que rebasaba la capacidad del templo -pese a la inclemencia del tiempo de ese día- se ofició el requiem "In memorian" de los benefactores de la reconstrucción de la parroquia, que este año cumple 25 años de su piedra fundamental, Yervant y Dikrán Murekian, así como de los miembros fallecidos de las familias Murekian, Magarian y Hampiguian.

La tradicional comida fue presidida por el Archimandrita Kisag Muradian contando con la presencia del director del Coro Arax, maestro Jean Almouhian y señora, del Vicepresidente de la Institución Administrativa de la Iglesia Armenia, Dr. Antranig Arslanian, de la Señora Elisa Murekian -esposa del benefactor Yervant Murekian- de su hijo Héctor Murekian y su señora esposa, así como de representantes de la prensa local armenia.

El acto fue conducido por Maricel Kamalian, participando en el mismo la pequeña Mariela Horiguian recitando dos poemas, Sergio Barsamian quien recitó "Canto a Armenia" y una poesía dedicada a los jóvenes combatientes caídos en la recuperación de las Islas Malvinas.

El Dr. José Yeshilchemen, hablando en nombre de la Comisión Directiva, expresó su agradecimiento a todos aquellos que cooperaron y cooperan cotidianamente al mantenimiento espiritual y material de la iglesia.

Cantó Mary Balian, mientras que Ruben Kniassian realizó interpretaciones en instrumentos populares de viento con un repertorio selecto del folklore armenio.

En la parte final, el novel conjunto juvenil de danzas folklóricas "Surp Hagop", bajo la experta dirección de Sergio Kniassian, arrancó aplausos de la concurrencia.

La Presidenta de la Comisión de Damas de la Iglesia, Sra. Anahis Asilian de Moumdjian, tuvo también palabaras de encomio y de agradecimiento hacia la colectividad, por el respaldo brindado en el 25° Aniversario de la reconstrucción de la Iglesia, a la vez que pidió un reconocimiento especial hacia el Sr. Gulbenk Daghdeviren, quien desde hace 11 años se encuentra a cargo de la preparación del tradicional Madagh. El público premió con un caluroso aplauso.

Invitado a hacer uso de la palabra, al cierre de la reunión, el Archimandrita Kisag Vartabed Muradian expresó que poco podía agregar a lo ya dicho, aunque subrayó su reconocimiento al aliento recibido por parte de la Iglesia Apostólica Armenia así como por la loable adhesión de su Comisión Directiva y Comisión de Damas.

COCINA

Diana Kazelian de Boudourian

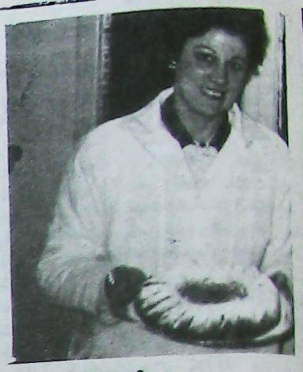

Ensalada de endivias "Grand Vafour"

INGREDIENTES:

8 endivias grandes,
600 grs. queso roquefort,
8 pechugas de pollo,
cebollita de verdeo,

Salsa vinagreta:

aceite de oliva,
vinagre Omega de vino,
1 yema,
sal y pimienta.

PREPARACION:

A las supremas se les retira la segunda parte y la grasa, y se corta en finísimas tiras bien largas; luego se cortarán las endivias por la mitad, en trozos bien finos.

Para realizar la salsa vinagreta, se coloca la yema, el aceite, el vinagre, y se salpimenta, comenzándose a ligar con un batidor.

Aparte, rehogar en aceite de oliva, rápidamente, revolviendo continuamente, las tiras de pollo, incorporándole luego la cebollita de verdeo, bien picadita, finita y en forma alargada, que no se cocine demasiado. Se le agregará sal y pimienta y, al final, las endivias, para que queden apenas tibias.

Se coloca un poco de vinagreta en el plato donde se colocarán las endivias y, para terminar, se le agrega un poco de roquefort alrededor.

Grecia Hoy

Llegó hasta nuestra mesa el N° 2 de **Grecia Hoy**, periódico que editado por la "Fundación Teodosio Marangós", refleja la vida de la Patria griega, así como el quehacer de la colectividad helena en la Argentina.

Busca ser, como lo expresa el lema que encabeza su primera página: **Una mano extendida al helenismo.** Y no dudamos de que así será.

Saludamos al colega y a su director, Sr. Héctor Pablo Marangós, y hacemos votos por su éxito en el periodismo nacional de colectividades.

Pic-Nic anual de Bakchellian

La Escuela Incorporada Armenia **Isaac Backchellian**, repetirá este año su tradicional Pic-Nic anual. El mismo será el **Domingo 3 de Diciembre**, en la Pileta San Jorge, sobre el Camino de Cintura.

Para facilitar la concurrencia, habrá micros que saldrán a las 9 de la puerta de la Escuela: **Corrales 2527, Capital.**

La organización de esta fiesta campestre está a cargo de la Comisión de Jóvenes.

Jornadas de Estudio de las Comunidades Armenias de América del Sur

Recordar el pasado es una forma de cimentar el presente. Durante los días 24, 25 y 26 de noviembre, se realizarán las primeras jornadas de estudio de las comunidades armenias de América del Sur, organizadas por el Instituto de Investigación Armenológica.

Dama de compañía

Permanente (con cama)
para señora mayor
Llamar a los teléfonos: **67-6961/2816**

Periódico Armenio "SARDARABAD" de la ASOCIACION CULTURAL TEKEYAN

Redacción y Administración
Gorriti 4804
1414 - CAPITAL FEDERAL
T.E. 771-2520
Horario de atención: *Lun. a Vier. de 10.00 a 19.00 hs*

Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 78.836
Director
NAHABET NAHABETIAN
Corresponsalía, receptoría de avisos y suscripciones en
BRASIL
Sr. Hrair Chahinian
Av. Coxingui 191 Ap. 84
Cep. 00579 - San Pablo
T.E. 813-6731

URUGUAY
Dr. Pedro Tanielian
Benito Blanco 675 Ap. 201
T.E.: 70-3114 Montevideo